

**ผลกระทบของ "ล้งจีน" ต่อเกษตรกรสวนลำไยในกระแสดการ**

**เปลี่ยนผ่าน: กรณีศึกษาหมู่บ้านศรีประดู่ ตำบลแม่บึง**

**อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่**

**Impacts of Chinese Traders (Lhong) on Longan**

**Farmers in Transition: A Case Study of Sripradu**

**Village, Maepang Sub-district, Phrao District,**

**Chiangmai Province**

**มิตรารณณ์ สิทธิเดช และ วชิรี ศรีคำ\***

**Mittraporn Sitthidet and Watcharee Srikham\***

**คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี**

**Faculty of Liberal Arts, Ubon Ratchathani University**

**\*E-mail: tik97@hotmail.com**

*Received: May 20, 2019*

*Revised: Dec 02, 2019*

*Accepted: Dec 19, 2019*

**บทคัดย่อ**

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบของ “ล้งจีน” ที่มีต่อเกษตรกรสวนลำไย หมู่บ้านศรีประดู่ ตำบลแม่บึง อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ การวิจัยเชิงคุณภาพนี้เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากเกษตรกรชาวสวนลำไยจำนวน 10 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการพรรณนาวิเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่าผลกระทบของล้งจีนที่มีต่อเกษตรกรสวนลำไย จำแนกได้ 2 ประเภทคือ ประเภทแรก ผลกระทบต่อเกษตรกรสวนลำไยที่เหมาะสมขายให้ล้งจีนหรือตัวแทนของล้งจีน ผลกระทบด้านบวกต่อเกษตรกรสวนลำไยที่เหมาะสมขายให้ล้งจีนหรือ

ตัวแทนของล้งจีน คือ เกษตรกรได้รับเงินมัดจำมาใช้จ่ายก่อน และลดภาระให้กับเกษตรกรในการจ้างแรงงาน ผลกระทบด้านลบ คือ ราคาขายเหมาสวนล่วงหน้าอาจต่ำกว่าราคาลำไยในช่วงที่มีการซื้อผลผลิต ล้งจีนเข้ามาเก็บผลผลิตล่าช้ากว่ากำหนด ลำไยหลายสายพันธุ์สุกพันธุ์และความเสี่ยงด้านการดูแลสวนลำไย ส่วนประเภทที่สอง คือ ผลกระทบต่อเกษตรกรที่นำผลผลิตไปขายให้ล้งจีน ผลกระทบด้านบวกต่อเกษตรกรที่นำผลผลิตไปขายให้ล้งจีน คือ เกษตรกรได้รับเงินสด ราคาซื้อขายอาจสูงกว่าราคาที่เหมาสวนและเกษตรกรสามารถเลือกขายให้กับล้งจีนที่ตนพอใจ ผลกระทบด้านลบ คือ ราคาลำไยไม่คงที่ เกษตรกรไม่สามารถเก็บลำไยไว้จำหน่ายในวันถัดไปหรือในวันที่ราคาดีได้ เกษตรกรต้องจ่ายค่าแรงงานเก็บผลผลิตและค่าขนส่งเอง และลำไยหลายสายพันธุ์สุกพันธุ์

**คำสำคัญ:** ล้งจีน ลำไย ผลกระทบ อำเภอฟ้าว

### Abstract

This study aims to identify the impacts of Chinese traders on longan farmers in Sripradu village, Maepang sub-district, Prao district, Chiangmai province. Data were collected through in-depth interviews of 10 longan farmers and analyzed descriptively. The findings reveal that Chinese traders' activities have affected the longan farmers in 2 salient ways. The first type of impact was on longan farmers who sold longan wholesale to Chinese traders or Chinese trader's representatives. Positive impacts on the farmers were that the farmers received deposits upfront, so they could spend money; and that the farmers could save costs on labor hiring. Negative impacts were that wholesale prices could be lower than market prices at the time the

longan fruits were collected; that the Chinese traders collected the fruits later than scheduled; that many longan species became extinct; and that there were risks in maintaining the orchards. The second type of impact happened to farmers who sold their longan to the Chinese traders. Positive impacts were that the farmers earned cash; that the prices might be higher than the wholesale prices at the garden; and that the farmers could choose which Chinese traders they would like to sell to. Some negative impacts on this selling method were that longan prices could fluctuate, but the farmers could not keep the fruits for sale on the next day or wait until the longan prices increased; that the farmers were burdened by harvesting labor wages and logistics; and some longan species were extinct.

**Keywords:** Chinese Traders, Longan, Impacts and Phrao District

## 1. บทนำ

จังหวัดเชียงใหม่มีพื้นที่ปลูกลำไยและผลิตลำไยได้มากที่สุดในประเทศไทย มีพื้นที่ปลูกลำไยในปี พ.ศ. 2559 ทั้งหมด 324,896 ไร่ จำนวนครัวเรือนเกษตรกร 50,279 ครัวเรือน (Information Technology and Communication, Department of Agricultural Extension, 2017) ส่วนในปี พ.ศ. 2560 จังหวัดเชียงใหม่มีพื้นที่การผลิตมีพื้นที่ปลูกลำไย 327,394 ไร่ (Information Technology and Communication, Department of Agricultural Extension, 2018) เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2559 ถึง 2,498 ไร่ พันธุ์ลำไยที่เกษตรกรนิยมปลูกมากที่สุดคือ พันธุ์ดอ เนื่องจากเป็นพันธุ์เบาเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ก่อนพันธุ์อื่นและออกดอกติดผล

ค่อนข้างสม่ำเสมอทุกปี เป็นที่ต้องการของตลาดทั้งในและต่างประเทศ รองลงมาคือ พันธ์เหว๋ สีมชมพู เบี้ยวเขียว และพันธุ์อื่นๆ

แต่เดิมเกษตรกรสวนลำไยมักประสบปัญหาลำไยล้นตลาดและมีราคาตกต่ำในช่วงฤดูการผลิตออกสู่ตลาด เกษตรกรจะดูแลการปลูกและขายแบบเหมาสวนให้พ่อค้าท้องถิ่น ซึ่งจะตกลงราคาขายกันตั้งแต่เริ่มเป็นดอกหรือเหมาในระยะที่ดอกเริ่มติดผล จากนั้นพ่อค้าจะเป็นผู้ขนส่งและกระจายผลไม้ส่งเข้าสู่ตลาดในประเทศ ส่วนที่เหลือเกษตรกรจะเก็บมาจำหน่ายเองให้กับพ่อค้าที่รับซื้อ

ระยะหลังเริ่มมีพ่อค้าชาวจีนเข้ามาตั้งโรงคัดบรรจุผลไม้หรือล้าง หมายถึงศูนย์รับซื้อหรือโรงคัดเลือก ซึ่งคนไทยส่วนใหญ่เข้าใจว่าเป็นการเข้าไปผูกขาดการรับซื้อสินค้า ศัพท์จีนปัจจุบันที่มีเสียงและความหมายใกล้เคียงที่สุดคือ 垄断 (หลงตวน) เพื่อรับซื้อผลไม้รวมทั้งลำไยถึงในสวนและส่งออก โดยเฉพาะในเขตพื้นที่ปลูกลำไยที่ปลูกกันมากในภาคเหนือ เช่น จังหวัดลำพูน และเชียงใหม่ เมื่อคนจีนนิยมเป็นอย่างมาก ประกอบกับพื้นที่การเพาะปลูกลำไยในจีนได้ผลผลิตไม่ค่อยดี จึงทำให้การค้าลำไยกลายเป็นธุรกิจที่นักลงทุนจีนให้ความสนใจเป็นพิเศษ จีนเข้าไปลงทุนผลิตสินค้าเกษตรในต่างประเทศ ทั้งพืชพลังงานและพืชเศรษฐกิจ เพื่อใช้เป็นวัตถุดิบสำหรับการผลิตในภาคอุตสาหกรรม สำหรับไทย การเข้ามาลงทุนในธุรกิจการเกษตรของกลุ่มทุนจีนมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เป้าหมายของจีนที่มาลงทุนไทยนอกจากจะใช้ไทยเป็นตลาดสินค้าของจีนแล้ว ไทยสามารถเป็นฐานการผลิตเพื่อส่งออกไปยังประเทศอาเซียน ยุโรป และอเมริกาที่สินค้าบางชนิดจากจีนถูกกีดกันการส่งออกจากจีนโดยตรง (Sunetra Chanthaburi, 2016) รวมถึงส่งสินค้ากลับไปจำหน่ายในจีน สินค้าเกษตรที่กลุ่มทุนจีนเข้ามาลงทุน เป็นผลไม้ ได้แก่ทุเรียน ลำไย มังคุด มะม่วง กัลย เนื่องจากความต้องการผลไม้ของคนจีนเพิ่มขึ้นทุกปี ประกอบกับรสชาติและคุณภาพที่ดีของผลไม้ไทย

ในช่วงปี พ.ศ. 2555 เริ่มมีจีนเข้ามาดำเนินการรับซื้อผลผลิตถึงแหล่งผลิตในประเทศไทย ทำให้ชาวสวนมีช่องทางการจำหน่ายมากขึ้น โดยชาวสวนจะนำผลผลิตไปขายให้กับล้งรายเล็กที่เป็นชาวไทยหรือพ่อค้าคนกลางรวบรวม แล้ว

พ่อค้าคนกลางจะขายต่อให้กับล้งจีนอีกทอดหนึ่ง และชาวสวนนำผลผลิตไปขายให้กับล้งจีนโดยตรงโดยไม่ผ่านพ่อค้าคนกลาง และในช่วงปี พ.ศ. 2558-2559 ล้งจีนเข้ามามีบทบาทมากขึ้น ชาวสวนขายผลผลิตให้กับล้งจีนโดยตรงทั้งหมด นอกจากนี้ ล้งจีนยังได้ทำการตลาดในเชิงรุกมากขึ้นโดยส่งตัวแทนเข้าไปเจรจาซื้อผลผลิตกับชาวสวนโดยตรง โดยล้งจีนจะเข้าไปรับซื้อและตัดผลผลิตเองถึงสวน ดังนั้น สัดส่วนการขายผลผลิตของเกษตรกรที่ขายให้กับล้งชาวจีนสูงถึงร้อยละ 90 การรับซื้อผลไม้ของล้งในจังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย และลำพูน กรณีลำไย การรับซื้อของล้งในเขตภาคเหนือร้อยละ 90 เป็นการรับซื้อเพื่อนำไปแปรรูปส่งออกไปตลาดต่างประเทศ จำแนกออกเป็นลำไยสดและลำไยอบแห้ง โดยล้งจีนส่งพ่อค้าคนกลางซึ่งเป็นคนไทยเข้าไปติดต่อกับเจ้าของสวนโดยตรง ทั้งนี้ก่อนเข้าไปเจรจากับเจ้าของสวน พ่อค้าคนกลางจะมีการวางแผนการรับซื้อและมีการกำหนดราคาที่ชัดเจน (Patsakorn Munkit, 2017)

อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ เป็นอำเภอหนึ่งที่มีเกษตรกรปลูกลำไยเป็นพืชเศรษฐกิจ ข้อมูลการเกษตรอำเภอพร้าว ปี 2553/2554 ระบุว่า อำเภอพร้าวมีพื้นที่ปลูกลำไย 34,318 ไร่ จำนวนครัวเรือนเกษตรกร 3,530 ครัวเรือน (Phrao District Agricultural Office, 2011) สำหรับตำบลแม่ปิงอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอพร้าว ประมาณ 16 กิโลเมตร ประกอบไปด้วยหมู่บ้านทั้งหมด 14 หมู่บ้าน มีเนื้อที่ ประมาณ 210 ตารางกิโลเมตร สภาพทั่วไปเป็นเขาล้อมรอบ มีที่ราบเนินเขา และมีแม่น้ำไหลผ่าน ประชากรทั้งหมด 6,287 คน แบ่งเป็นเพศชาย 3,183 คน เพศหญิง 3,104 คน ประชาชนในเขตตำบลแม่ปิง อยู่อาศัยรวมกันเป็นครอบครัวใหญ่ มีการรวมกลุ่มสตรีแม่บ้าน เพื่อบริการและช่วยเหลือสังคมในงานต่างๆ ของหมู่บ้าน มีการอนุรักษ์วัฒนธรรมพื้นบ้าน เช่น การใช้ภาษาพื้นเมืองในการสื่อสาร การแต่งกายแบบพื้นเมืองรวมถึงการจัดที่อยู่อาศัยแบบล้านนา มีการอนุรักษ์และปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่น เช่น การจัดงานประเพณีวันสงกรานต์ การสรงน้ำพระธาตุ งานสลากภัต งานปอยหลวง งานลอยกระทง งานทอดกฐิน เป็นต้น

ประชาชนส่วนใหญ่ในเขตตำบลแม่บึง จะประกอบอาชีพที่เกี่ยวกับการเกษตรกรรม การรับจ้าง แรงงาน การทำธุรกิจขนาดเล็กและขนาดย่อม (Maepang Sub-district Municipality, 2019) เกษตรกรในตำบลแม่บึง ส่วนใหญ่มีที่ดินเพื่อการเกษตร โดยมีเอกสารสิทธิ์ถูกต้องตามกฎหมาย ยกเว้นเกษตรกรที่มีที่ทำกินเพื่อการเกษตรในเขตความรับผิดชอบของนิคมสหกรณ์บางส่วน ที่ยังไม่ได้รับกรรมสิทธิ์ในการครอบครองที่ดิน หมู่บ้านศรีประดู่ ตำบลแม่บึง ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรมโดยเฉพาะลำไยเป็นผลไม้ที่นิยมปลูกมากที่สุดและเป็นสินค้าทางการเกษตรที่ส่งออกทำรายได้ให้อำเภอมากที่สุด การปลูกลำไยพื้นที่หมู่บ้านศรีประดู่ จากอดีตจนถึงปัจจุบันพบว่า สถานการณ์การปลูกลำไย มี 3 ระยะ ดังนี้

ระยะแรก ระยะเริ่มปลูก พ.ศ. 2529 ชาวบ้านยังคงประกอบอาชีพเดิมที่เคยทำอยู่ ซึ่งได้แก่ การปลูกข้าวไร่ อ้อย ข้าวโพด มะม่วง และยางพารา การปลูกลำไยในระยะนี้ยังคงเป็นการปลูกแซมในไร่ข้าวโพด ต่อมาชาวบ้านได้เริ่มนำลำไยมาปลูกในพื้นที่บ้านศรีประดู่เพิ่มขึ้นเนื่องจากเกษตรกรที่ปลูกลำไยมีรายได้ดี ใช้น้ำน้อยกว่าการทำนา และต้นทุนการผลิตต่ำ

ระยะที่ 2 พ.ศ. 2540 เกษตรกรเริ่มหันมาปลูกลำไยโดยเปลี่ยนจากการปลูกอ้อย และข้าวโพด มาปลูกลำไยแทน และพื้นที่ป่ามีการถางเพิ่มขึ้นเพื่อใช้เป็นพื้นที่ในการเพาะปลูกลำไย มีนายทุนชาวไทยหรือล้งไทยเข้ามาตั้งโรงคัดบรรจุเพื่อรับซื้อผลผลิตในอำเภอฟราวน เกษตรกรในตำบลแม่บึงยังต้องขนส่งผลผลิตไปขายให้ล้งไทยในตัวอำเภอ เกษตรกรมีการแข่งขันการเพิ่มผลผลิต เริ่มมีการใช้สารเคมีในการผลิตลำไยมากขึ้น ส่งผลให้ต้นทุนการผลิตเพิ่มจากเดิมเป็นเท่าตัว ราคาสารเคมีในการผลิตลำไยสูงขึ้นทุกปี

ระยะที่ 3 ปี พ.ศ. 2555-2562 เกษตรกรขยายพื้นที่ปลูกลำไยมากขึ้น มีล้งจีนเข้ามารับซื้อผลผลิตถึงตำบลแม่บึง ทำให้ชาวสวนมีช่องทางการจำหน่ายมากขึ้น เกษตรกรไม่ต้องรับภาระในการขนส่งผลผลิต ในกรณีที่มีการเหมาสวน ล้งจีนจะเก็บผลผลิตเอง หรือดูแลสวนลำไยเอง การผลิตลำไยมีต้นทุนสูงเนื่องจากราคาสารเคมี และปุ๋ยมีราคาที่สูงทำให้เกษตรกรหันมาทำการผลิตแบบชีวภาพเป็น

การทำฮอโมนไข่เร่งดอกเร่งผล เป็นภูมิปัญญาชาวบ้านที่ปรับปรุงสูตรแบบเกษตรพอเพียงมาใช้กับสวนลำไยแบบไม่มีสารพิษเจือปน สลับกับการใช้สารเคมีในการดูแลผลผลิตเพื่อลดต้นทุน

“เมื่อก่อนคนในหมู่บ้านทำอาชีพ เกษตรกรรม ปลูกข้าวไร่ ข้าวโพด อ้อยพวกนี้เป็นหลักแต่พอเข้าช่วงปี 2529 ชาวบ้านเริ่มปลูกลำไยช่วงนั้นจังหวัดลำพูนดังมากเรื่องการค้าลำไยชาวบ้านเลยเอามาปลูกแล้วหลังจากนั้นชาวบ้านเริ่มหันมาปลูกลำไยขายกันจริงจังพื้นที่เดิมที่เคยเป็นที่ปลูกอ้อยก็เอาพื้นที่นั้นมาปลูกลำไยจนปัจจุบันอ้อย ข้าวโพด ไม่มีปลูกแล้ว แต่ข้าวยังมีอยู่บ้าง พอชาวบ้านปลูกกันทั้งหมู่บ้านเลยเป็นอาชีพหลักคือปลูกลำไยขาย ชาวบ้านเริ่มมีปัญหาหนี้เรื่องการลงทุนมากขึ้นอาจจะเพราะเรื่องทำไยเพื่อส่งออกด้วยเลยทำให้ต้องแข่งขันทำลำไยคุณภาพ ปัจจุบันเลยมีการทำฮอโมนแบบภูมิปัญญาชาวบ้านให้พอได้ลดต้นทุน” (Nathaphan Changkhakham, Interviewed, February 6, 2019)

ในช่วงที่ผ่านมาเกษตรกรขายลำไยได้ราคาดีมาก การที่ราคาปรับตัวสูงขึ้นเป็นผลที่มาจาก การที่มีล้งจีนหลายรายเข้ามารับซื้อผลไม้และเข้ามาตั้งโรงคัดบรรจุหรือล้งในจังหวัด โดยที่ล้งจีนมีเงินทุนมากกว่า สามารถแข่งขันด้านราคาในการซื้อลำไยกับล้งไทยท้องถิ่นได้ดีกว่า นอกจากนี้ล้งจีนหลายรายยังอาศัยคนไทยเป็นตัวแทนเข้ามารับซื้อผลไม้ถึงในสวน สร้างอำนาจผูกขาดทางการตลาดและขยายฐานการครอบงำตลาดไปในอีกหลายจังหวัดในภาคต่าง ๆ

ผลกระทบจากการเข้ามาของล้งจีนที่มีต่อราคาผลไม้ไทย พบว่า ในระยะสั้น เกษตรกรชาวสวนสามารถได้รับเงินสดและมีทางเลือกในการขายผลผลิตได้มากขึ้นและส่งผลต่อเศรษฐกิจการส่งออกของผลไม้ไทย ส่งผลให้ราคาผลไม้ดีขึ้นตามความต้องการของตลาดในจีน แต่ในระยะยาว อาจเกิดการผูกขาดในเรื่องราคา

สินค้า โดยเฉพาะการขายแบบเหมาสวน เนื่องจากเกษตรกรจะไม่สามารถต่อรองราคาสินค้าของตนเองได้ถึงแม้จะมีคุณภาพดีมากเพียงใดเนื่องจากได้มีการทำสัญญาซื้อไว้ล่วงหน้ากับล้งจีนแล้ว (Patsakorn Munkit, 2017)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาว่า เกษตรกรสวนลำไยในหมู่บ้านศรีประดู่ ตำบลแม่ปิง อำเภอพร้าวกะเทียม จังหวัดเชียงใหม่ได้รับผลกระทบที่เกิดจากการเข้ามารับซื้อของพ่อค้าคนกลางชาวจีนหรือล้งจีนอย่างไร โดยจะจำแนกเป็นผลกระทบทางด้านบวกและด้านลบ เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก เกษตรกรสวนลำไย จำนวน 10 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการพรรณานาวิเคราะห์ ซึ่งผลของการศึกษารั้งนี้ อาจจะเป็นข้อมูลที่สามารถเอื้อประโยชน์ต่อผู้ศึกษาและหน่วยงานที่สนใจในการศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบล้งจีนเพื่อเป็นแนวทางวางแผนในการพัฒนาต่อไป

## 2. การจำหน่ายลำไยในตำบลแม่ปิง ก่อนที่ล้งจีนเข้ามารับซื้อผลผลิต

ก่อนที่ล้งจีนเข้ามารับซื้อผลผลิต การจำหน่ายลำไยของเกษตรกรในตำบลแม่ปิงมีการดำเนินการ 2 แบบ คือ การนำลำไยไปขายให้พ่อค้าในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ และการขายให้พ่อค้าคนกลางชาวไทยที่มาตั้งโรงคัดบรรจุในตำบลแม่ปิง จากการศึกษาพบว่า ในช่วง ปีพ.ศ. 2529-2539 ในตำบลแม่ปิงยังไม่มีพ่อค้าเข้ามาซื้อลำไยในพื้นที่ เกษตรกรจะต้องนำผลผลิตไปจำหน่ายให้กับพ่อค้าคนกลางในจังหวัดเชียงใหม่เพื่อรวบรวมผลผลิตและนำไปจำหน่ายต่อให้ล้งไทยที่จังหวัดลำพูน เนื่องจากจังหวัดลำพูนเป็นศูนย์กลางการค้าและแปรรูปลำไยแหล่งใหญ่ของภาคเหนือ นอกจากนี้เกษตรกรยังสามารถนำผลผลิตไปจำหน่ายที่จังหวัดลำพูนโดยตรง แต่ต้องรับภาระค่าขนส่งเพิ่มขึ้น รวมทั้งเกษตรกรที่ต้องนำลำไยออกไปจำหน่ายเอง ยังขาดความชำนาญทางการตลาด

ขั้นตอนในการซื้อขายลำไยที่จตุรัสซื้อในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เกษตรกรต้องไปรับตระกร้าพลาสติกที่บรรจุลำไยจากพ่อค้าคนกลางที่จตุรัสซื้อในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดยให้บัตรประชาชนเพื่อเป็นหลักประกัน แต่ปัจจุบัน

เกษตรกรต้องจ่ายเงินมัดจำค่าตะกร้าให้พ่อค้าคนกลาง จากนั้นเกษตรกรนำตะกร้าพลาสติกไปบรรจุลำไยที่สวน โดยคัดแยกผลผลิตตามเกรดการรับซื้อ คือ เกรด AA เกรด A เกรด B และเกรด C ซึ่งต้องอาศัยความชำนาญและความรวดเร็วในการคัดแยก เพื่อให้ทันเวลาในการนำผลผลิตไปจำหน่าย หลังจากนั้นเกษตรกรรับผิดชอบในการขนส่งผลผลิตไปจำหน่ายที่จุดรับซื้อในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ในกรณีนี้ เกษตรกรต้องพึ่งตนเอง เป็นผู้รับภาระทั้งหมด คือ เกษตรกรเป็นผู้ผลิต ลงทุนปลูกลำไย ดูแลผลผลิตจนกระทั่งเก็บเกี่ยว ต้องเก็บเกี่ยวผลผลิตด้วยตนเอง คัดแยกเกรดของลำไย ติดต่อผู้รับซื้อรวมทั้งวางมัดจำค่าตะกร้า เป็นผู้ส่งผลผลิตด้วยตนเอง ส่วนบทบาทของพ่อค้าคนกลางเป็นเพียงผู้รับผลผลิตของเกษตรกรที่มาส่งให้ถึงที่เท่านั้น

การขายลำไยให้พ่อค้าคนกลางชาวไทยหรือล้งไทยที่มาตั้งโรงคัดบรรจุในตำบลแม่บึง เริ่มดำเนินการในช่วงปี พ.ศ. 2540 ทำให้การเข้าถึงการจำหน่ายผลผลิตของเกษตรกรได้สะดวกขึ้น ซึ่งช่องทางการขายก็ได้เพิ่มขึ้นด้วย ซึ่งวิธีดำเนินการก็จะทำเช่นเดียวกับการนำลำไยไปขายให้พ่อค้าที่อำเภอเมือง คือ เกษตรกรต้องไปรับตะกร้าพลาสติกจากพ่อค้า นำไปบรรจุลำไย คัดแยกเกรดและขนส่งไปยังโรงคัดบรรจุด้วยตนเอง ในกรณีนี้ เกษตรกรเป็นผู้ผลิต ดูแล เก็บเกี่ยว คัดแยกเกรด แต่ไม่ต้องรับภาระในการขนส่งผลผลิตไปส่งพ่อค้าคนกลางถึงเชียงใหม่ เกษตรกรไม่ต้องเดินทางไปเชียงใหม่ถึงสองครั้ง คือการไปรับตะกร้า และการนำผลผลิตไปส่งพ่อค้าคนกลาง บทบาทของล้งไทยในพื้นที่ช่วยอำนวยความสะดวกในการจำหน่าย และรับภาระในการขนส่งผลผลิตจากหมู่บ้านไปยังตัวเมืองเชียงใหม่และลำพูน บทบาทของพ่อค้าคนกลางหรือล้งไทยในพื้นที่ตำบลแม่บึง ลดลงตั้งแต่ล้งจีนเข้ามาตั้งโรงคัดและบรรจุลำไยในพื้นที่ เนื่องจากเกษตรกรมีทางเลือกเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะการจำหน่ายลำไยให้ล้งจีนแบบเหมาสวน เกษตรกรไม่ต้องรับภาระในการเก็บเกี่ยวผลผลิตและการจ้างแรงงานมาเก็บเกี่ยว ล้งจีนจะเป็นผู้ดำเนินการเอง หากเป็นสวนที่ล้งจีนซื้อเหมาสวนและดูแลต้นลำไยเองแล้ว เกษตรกรไม่ต้องรับภาระในการดูแล ให้น้ำ ให้ยาฆ่าแมลง ล้งจีนเป็น

ผู้รับผิดชอบทั้งหมด นอกจากนี้ การขายผลผลิตแบบไม่เหมาะสม เกษตรกรสามารถขายได้ทั้งแบบรูตร่วงและแบบมัดข้อ เลือกขายให้ล้งจีนที่ตนพึงพอใจ หรือตัวแทนของล้งจีนที่เป็นชาวไทย ซึ่งส่วนใหญ่เป็นพ่อค้าคนกลางที่เคยรับซื้อผลผลิตกับเกษตรกรในพื้นที่มาก่อน

### 3. การเข้ามาและบทบาทของล้งจีนในพื้นที่บ้านศรีประดู่

สินค้าเกษตรที่กลุ่มทุนจีนเข้ามาลงทุนจะเป็นประเภทผลไม้ ได้แก่ทุเรียน ลำไย มังคุด มะม่วง และกล้วย เพราะความต้องการผลไม้ของคนจีนเพิ่มขึ้นทุกๆ ปี เนื่องจากรสชาติและ คุณภาพที่ดีของผลไม้ไทย (Sunetra Chanthaburi, 2016) ธุรกิจการค้าลำไยเป็นอีกหนึ่งธุรกิจที่พ่อค้าจีนเข้ามาทำการค้ามากขึ้นในหลายสิบปีที่ผ่านมา โดยเฉพาะในเขตพื้นที่ปลูกลำไยที่ปลูกกันมากในภาคเหนือ เช่นจังหวัดลำพูน และเชียงใหม่ เมื่อคนจีนนิยมผลไม้ชนิดนี้อย่างมาก ประกอบกับพื้นที่การเพาะปลูกลำไยในจีนไม่ค่อยได้ผลผลิตดี จึงทำให้การค้านี้กลายเป็นธุรกิจที่นักลงทุนจีนให้ความสนใจเป็นพิเศษ

ล้งจีนหรือพ่อค้าคนกลางชาวจีนที่เข้ามาตั้งโรงคัดบรรจุลำไย เพื่อรวบรวมผลผลิตและส่งออกไปยังสาธารณรัฐประชาชนจีน ในตำบลแม่บึงเริ่มมีล้งจีนเข้ามารับซื้อผลผลิตเมื่อปี พ.ศ. 2555 ทำให้ชาวสวนมีช่องทางการจำหน่ายมากขึ้น ล้งจีนเข้ามามีบทบาทสำคัญเป็นผู้ซื้อรายใหญ่ และมีบทบาทในการกำหนดราคาการรับซื้อลำไย เกษตรกรในตำบลแม่บึงส่วนใหญ่ขายผลผลิตให้กับล้งจีนเนื่องจากล้งจีนให้ราคาสูงและมีความต้องการผลผลิตในปริมาณไม่จำกัด

จีนรับซื้อผลผลิตของเกษตรกร โดยการซื้อแบบเหมาะสม และการตั้งโรงคัดบรรจุหรือเช่าจุดรับซื้อเพื่อรับซื้อผลผลิตจากเกษตรกร ผ่านการคัดเบอร์ บรรจุใส่กล่อง แล้วนำมาบอภำมะถัน และส่งออกไปยังสาธารณรัฐประชาชนจีน ล้งจีนมีตัวแทนชาวไทยเพื่อช่วยในการรับซื้อผลผลิต เนื่องจากล้งจีนยังไม่มีประสบการณ์ในพื้นที่มากนัก รวมไปถึงการสื่อสารภาษาไทยระหว่างล้งจีนกับเกษตรกรเองเป็นเรื่อง

ยาก ดังนั้น ล้งจิ้นจึงต้องมีลำมือหรือตัวแทนช่วยประสานงาน ตัวแทนของล้งจิ้นเป็นพ่อค้าชาวไทย ส่วนใหญ่เป็นพ่อค้าคนกลางที่เคยรับซื้อผลผลิตกับเกษตรกรในพื้นที่มาก่อน หรือมาจากพื้นที่อื่นที่มีประสบการณ์ในการซื้อขายลำไยมาก่อน ตัวแทนของล้งจิ้นทำหน้าที่ในการจัดหาแหล่งผลผลิตตลอดจนการรับซื้อผลผลิตกับเกษตรกร ตัวแทนของล้งไม่ได้ทำหน้าที่ในการส่งออก เพียงแต่รวบรวมผลผลิตให้กับล้งจิ้นเท่านั้น

ล้งจิ้นในตำบลแม่บึง ที่เข้ามาตั้งโรงคัดบรรจุในท้องถิ่นมีเพียงรายเดียว คือ ล้งสุภีราส ส่วนตัวแทนของล้งจิ้นส่วนใหญ่มาจากจังหวัดลำพูนและอำเภอใกล้เคียงเช่น อำเภอจอมทอง ตัวแทนของล้งจิ้นเข้ามาในตำบลแม่บึงเพื่อรับซื้อผลผลิตเฉพาะช่วงเวลาที่มีการซื้อขายลำไยในแต่ละปี ในช่วงเดือนมิถุนายนถึงกันยายน โดยเข้ามาเช่าจุดรับซื้อผลผลิต แต่ละปีมีตัวแทนของล้งจิ้นไม่ต่ำกว่า 30 ราย จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง พบว่า เกษตรกรขายผลผลิตให้กับล้งจิ้นโดยมีบริษัทชินฮั่ว ตองเซ ตองแปด และฟูซิง นอกจากนี้ยังมีรายชื่อตัวแทนของล้งจิ้นและลำมือประสานงานประกอบด้วยอาเถิน เจีตา เจีต่าย เฮียน้อง และเฮียฮู้ต เป็นต้น เมื่อหมดช่วงรับซื้อผลผลิตแล้ว ก็จะลำเลียงผลผลิตกลับไปยังจังหวัดลำพูนเพื่อคัดแยกลำไยอีกครั้ง ก่อนทำการขนส่งออกไปยังสาธารณรัฐประชาชนจีน

เกษตรกรชาวสวนลำไยส่วนใหญ่มีทัศนคติด้านบวกต่อล้งจิ้น คือ ล้งจิ้นเข้ามาในตำบลแม่บึงทำให้มีช่องทางการขายเพิ่มขึ้นราคาซื้อขายค่อนข้างสูงและรับซื้อในปริมาณมากกว่าเดิมที่ขายให้เฉพาะพ่อค้าคนกลางชาวไทยเท่านั้นซึ่งทำให้เกษตรกรมีทางเลือกในการกระจายผลผลิตให้ออกสู่ตลาดได้เร็วและจำหน่ายในปริมาณที่มากขึ้นส่งผลเกษตรกรมีรายได้จากการจำหน่ายลำไยมากขึ้นด้วย

“ล้งจิ้นเข้ามาก็ถือว่าโอเค ที่มีล้งจิ้นเข้ามา กำลังการซื้อมันเยอะขึ้นผลผลิตก็ต้องเยอะขึ้น แนวทางอนาคตน่าจะดีเพราะตลาดมันกว้างขึ้นเพราะจีนมีหลายมณฑล” (Nathaphan Changkhakham, Interviewed, February 6, 2019)

ในการขาย เกษตรกรระบุว่า

“ดินะเพราะถ้าไม่มีล้งจีนก็ไม่มีจะขายให้ใครทุกวันนี้มีแต่ล้งจีน เวลาจะขายก็ต้องทำล้ายให้จีนก่อน เพราะเขาให้ราคาสูง รับซื้อก็เยอะ เหมาะกับสวนใหญ่แบบเราก็กบายไม่ต้องคิดว่าจะขายหมดไหม เพราะเขาซื้อหมดถ้าล้ายเราดินะรับไม่อั้นเลย” (Srinuan Kanin, Interviewed, February 6, 2019)

เมื่อเปรียบเทียบกับกรับซื้อล้ายของล้งไทย พบว่า ล้งจีนให้ราคาล้ายสูงกว่าล้งไทย และรับซื้อผลผลิตจำนวนมาก ราคารับซื้อล้ายร่วงในปี 2555 ต่อ กิโลกรัม เกรด AA=16-25 บาท เกรด A=6-17 บาท เกรด B=4-9 บาท และเกรด C=0-2 บาท ส่วนล้ายสดซ่อเพื่อนำลงตะกร้า ราคาเกรด AA สูงถึง กก.ละ 32 บาท เกรด A ได้ราคาประมาณกิโลกรัมละ 23-25 บาท (Boonyarit Tulapanpong, 2012) ในขณะที่ล้งจีนให้ราคาล้ายซ่อเกรด AA สูงถึงกิโลกรัมละ 43 บาท แต่เกษตรกรมีข้อกังวลว่า การที่ล้งจีนเข้ามามีอำนาจในการกำหนดราคาแต่ละวันที่รับซื้อต่างกัน ทั้งยังไม่มีราคากลาง ทำให้เกษตรกรปฏิเสธการขายไม่ได้เพราะเกือบทุกล้งเป็นล้งจีนทั้งนั้น ถึงแม้จะมีหลายล้งเป็นคนไทยรับซื้อแต่ในความเป็นจริงคนไทยเหล่านั้นก็ทำหน้าที่แทนล้งจีน เพราะฉะนั้นสิ่งที่เกษตรกรกังวลที่สุดคือ ในอนาคตมีความเป็นไปได้ที่ล้งจีนจะกดราคารับซื้อทำให้ราคารับซื้อต่ำลงจากเดิมและไม่มีตลาดอื่นรองรับ เกษตรกรก็อาจจะขาดทุนได้ เกษตรกรให้ความเห็นว่า

“ควรจะมีหน่วยงานมาควบคุมล้งจีน เพราะไม่มีอะไรมารันตีว่า วันนี้จะได้ราคาดีนะตามความต้องการของเรา มีแต่ความเสี่ยง เสี่ยงว่าวันนี้จะราคาเท่าไร” (Chalad Chengsiri, Interviewed, February 6, 2019)

#### 4. การจำหน่ายลำไยให้ล้งจีน

มีลักษณะการจำหน่าย 3 วิธี คือ

##### 4.1 การจำหน่ายแบบเหมาสวน โดยที่เกษตรกรเป็นผู้ดูแลสวนลำไย

การเหมาสวนเป็นการซื้อขายล่วงหน้าโดยเกษตรกรและพ่อค้าชาวจีนตกลงซื้อขายกัน ในช่วงที่ลำไยออกช่อหรือเริ่มมีผลเล็กๆ หรือที่เรียกกันว่า การขายเขียว ล้งจีนจะพิจารณาความสมบูรณ์ของต้นลำไยก่อนตัดสินใจทำเอกสารสัญญาซื้อขาย ราคาจะขึ้นอยู่กับล้งจีน โดยล้งจีนจะคาดคะเนผลผลิตว่า เมื่อเก็บเกี่ยวแล้วควรจะได้ปริมาณผลผลิตจำนวนเท่าใด ซึ่งการจำหน่ายลักษณะนี้มักจะได้ราคาต่ำเนื่องจากเป็นช่วงที่ยังไม่ทราบภาวะทางการตลาด หลังจากนั้นจะทำสัญญาซื้อขายร่วมกัน และวางเงินมัดจำร้อยละ 30 ให้เกษตรกรเพื่อประกันการรับซื้อ และเพื่อนำมาเป็นค่าใช้จ่ายในการบำรุงให้ผลผลิตมีคุณภาพ เกษตรกรจะเป็นผู้ดูแลสวนลำไย ซึ่งค่าใช้จ่ายส่วนนี้เกษตรกรเป็นผู้รับภาระทั้งหมด โดยมีเงื่อนไขตามที่ตกลงกันไว้ ไม่ให้ต้นลำไยขาดปุ๋ย ขาดน้ำ ขาดยา และต้องไม่ให้เกิดโรค ไม่เช่นนั้นจะถูกหักค่าเสียหาย การทำสัญญากำหนดราคาซื้อเหมาสวน กำหนดวันใส่สารเร่งและกำหนดระยะเวลาที่เก็บผลผลิตประมาณ 6 เดือน และห้ามขายลำไยให้พ่อค้ารายอื่น หากทำผิดสัญญาแต่ละล้งจะระบุค่าปรับไว้ต่างกัน เช่น การขายลำไยให้พ่อค้ารายอื่นจะถูกปรับ 5-6 เท่าของเงินมัดจำ หากคุณภาพลำไยไม่ได้มาตรฐานต้องปรับราคาเหมาลดลง หรือหากถึงเวลาเก็บผลผลิตแล้วผลผลิตไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่ต้องการ ล้งจีนจะไม่รับซื้อผลผลิตโดยเกษตรกรไม่ต้องคืนเงินมัดจำ เมื่อถึงวันเก็บเกี่ยว ล้งจีนจะนำแรงงานเข้ามาเก็บผลผลิตเอง และจ่ายเงินส่วนที่เหลือให้แก่เกษตรกร

“ส่วนมากจะแบบเหมาสวน ปลูกลำไยจะได้ผลปีละครั้ง ก็จะมีคนเงินหลายเจ้าไม่ซ้ำ เวียนมาดูสวนมาต่อรองราคากัน ล้งจีนถึงบางทีเขาให้ราคาต่ำก็จริงแต่ปริมาณไม่อื่นคือเท่าไรเขาก็รับหมด แต่ไทยให้

ราคาดีแต่จำกัดปริมาณ เช่น พวงตะกร้าเขียวเป็นของโลตัส เขามารับซื้อก็เอาแค่ตามเกรดที่ต้องการแล้วก็จำกัดปริมาณด้วย ไม่ได้เอาทั้งหมดทุกขนาดเราก็มีหน้าที่ทำคุณภาพลำไยให้เขาจะได้ราคาดีก็พอ (Nathaphan Changkhaokham, Interviewed, February 6, 2019)

เกษตรกรอีกรายหนึ่ง ได้เล่าถึงการจำหน่ายลำไยให้กับล้งจีนว่า

“ขายแบบเหมาสวน ให้ล้งจีนเพราะล้งจีนให้ราคาดีแล้วส่วนใหญ่ก็มีแต่ล้งจีนมารับซื้อถ้าไม่ขายให้ล้งจีนก็ไม่ว่าจะขายให้ใครลำไยเราก็เยอะจะขายให้ใครถึงจะรับซื้อหมด” (Sopon Tianjai, Interviewed, February 3, 2019)

จากข้อมูลของเกษตรกรชาวสวนลำไย บ้านศรีประดู่ จะเห็นได้ว่าแหล่งรองรับผลิตรายใหญ่คือล้งจีนที่เข้ามารับซื้อผลผลิต และมีความต้องการผลผลิตในปริมาณสูง และส่งผลให้เกษตรกรที่มีสวนขนาดใหญ่สามารถจำหน่ายลำไยจำนวนมากให้ล้งจีนได้ เนื่องจากล้งจีนไม่จำกัดปริมาณการรับซื้อ หากผลผลิตได้คุณภาพพร้อมส่งออก แต่ลักษณะการซื้อขายแบบนี้ก็มีความเสี่ยงสูงทั้งล้งจีนและเกษตรกร หากปีใดที่เกิดภัยแล้ง ทำให้ลำไยของเกษตรกรไม่มีผลผลิตที่เพียงพอหรือได้รับความเสียหายจะทำให้เกษตรกรไม่มีผลผลิตให้กับล้ง ล้งจีนก็จะไม่มารับซื้อต่อ โดยยอมเสียเงินมัดจำให้แก่เกษตรกรแทน ทำให้เกษตรกรต้องแบกรับภาระในการหาตลาดอื่นในการจำหน่ายลำไย กรณีของบ้านศรีประดู่ จากการสัมภาษณ์ยังไม่ปรากฏว่ามีล้งจีนผิดสัญญาหรือเกิดภาวะแห้งแล้งผลผลิตไม่เพียงพอ หรือไม่มีคุณภาพ นอกจากการที่ล้งจีนเข้ามาเก็บผลผลิตลำช้ากว่าที่กำหนด

#### 4.2 การจำหน่ายแบบเหมาสวน โดยที่ล้งจีนหรือตัวแทนของล้งจีนเข้ามาดูแลสวนลำไย

การเหมาสวนในลักษณะนี้เป็นซื้อขายล่วงหน้าโดยเกษตรกรและพ่อค้าชาวจีนตกลงซื้อขายกัน เช่นเดียวกับข้อมูลในข้อ 4.1 ข้อแตกต่างในกรณีนี้คือ ล้งจีนหรือตัวแทนเป็นผู้ดูแลสวนลำไย เกษตรกรมีหน้าที่ดูแลลำไยจนออกช่อและหลังจากมีการทำการตกลงซื้อขายกันแล้วเกษตรกรไม่ต้องดูแลสวนลำไย ล้งจีนหรือตัวแทนจะเข้ามาดูแลบำรุงรักษาต้นลำไยเองทั้งหมดและเมื่อถึงเวลาเก็บเกี่ยว ล้งจีนจะนำแรงงานเข้ามาเก็บเกี่ยวผลผลิต และจ่ายเงินส่วนที่เหลือให้แก่เกษตรกร

“แต่ละปีขายไม่เหมือนกันแต่ส่วนใหญ่ขายแบบเหมาสวนเขาให้เงินเรา แล้วเขาก็มาดูแลสวนเองพอตอนเก็บก็มีคนงานของเขามาเก็บที่ขายแบบเหมาสวนเพราะมันสบายไม่ยุ่งยาก เราก็ก่อแล้วทำไม่ไหวลูกหลานก็ไม่ทำนะเขาไปทำงานกันหมด”

(Sa-wing Charoenporn, Interviewed, February 9, 2019)

#### 4.3 การนำผลผลิตไปจำหน่ายให้ล้งจีนที่จัดรับซื้อ

การจำหน่ายลำไยที่เกษตรกรนำไปจำหน่ายให้ล้งจีนที่จัดรับซื้อหรือที่โรงคัดบรรจุของล้งเองโดยตรง เกษตรกรอาจจะขายแยกตามเกรด หรือขายคละก็ได้ โดยในแต่ละวันล้งจีนจะแจ้งราคาขายในเวลา 16.00 น. ซึ่งเป็นราคาวินต่อวัน ราคาแต่ละวันจะต่างกันขึ้นอยู่กับความต้องการของล้งจีน ส่วนการจัดชั้นคุณภาพของลำไย อาจแตกต่างกันออกไปตามแต่ละพื้นที่ ซึ่งมีการจัดเกรดหลายๆ แบบ เช่น เกรดจัมโบ้, A, B, C หรือเกรด 1, 2, 3 ส่วนลำไยร่วงไม่มีการจัดเกรดแต่อย่างใด โดยส่วนใหญ่แล้วในการกำหนดเกรดของลำไยจะขึ้นอยู่กับดุลพินิจของพ่อค้าที่มารับซื้อ เกษตรกรจะเริ่มเก็บผลผลิตตั้งแต่เช้า เมื่อผลผลิตพร้อมส่งแล้ว เกษตรกรจะนำรถบรรทุกมาขนผลผลิตและนำไปจำหน่ายให้กับล้งจีนที่จัดรับซื้อหรือที่โรงคัดบรรจุ

“ลุงขายแบบเก็บตะกร้าขาวแล้วส่งให้ลุงจีนอีกที เพราะลุงให้ราคาดี แต่ก็มีขึ้นมีลงบ้างตามแต่ละวัน ลำไยมันไม่มีราคากลางนะ เราก็ต้องขายนั้นแหละ ตัดมาแล้วก็เอาไปขายให้เขา จะเอาไปขายเองก็คงไม่ได้หรอก” (Chalad Chengsiri, Interviewed, February 6, 2019)

การนำผลผลิตแบบรูตร่วงไปจำหน่ายให้กับล้งนั้น สามารถทำได้

“ขายแบบรูตร่วงอย่างเดียวเพราะมันเก็บง่ายกว่ามัดช่อ จำคนงานมาเก็บแล้วเอาไปส่งที่โรงรับซื้อ ลุงจีนจะมารอซื้อลำไยจากเรา เราก็เอาลำไยไปขายจีนให้ราคาดี แล้วก็ส่วนใหญ่มีแต่ลุงจีนนะ ถ้าไม่ขายให้ลุงจีนก็ไม่ว่างจะขายให้ใคร” (Srinuan Kanin, Interviewed, February 6, 2019)

จะเห็นได้ว่า เกษตรกรที่ขายให้กับล้งจีนแบบนำผลผลิตไปจำหน่ายเอง จะมีการนำผลผลิตไปจำหน่ายทั้งแบบรูตร่วงและการขายตัดมัดช่อลงตะกร้า การนำผลผลิตไปจำหน่ายเกษตรกรส่วนใหญ่นิยมนำผลผลิตไปจำหน่ายที่กับจุตรับซื้อหรือล้งจีนเองเพราะสะดวก สามารถขายในปริมาณมากได้

จากการศึกษาพบว่า ในพื้นที่บ้านศรีประดู่ ตำบลแม่บึง อำเภอร้าว จังหวัดเชียงใหม่ เกษตรกรนิยมขายลำไยให้ล้งจีน ทั้งที่ล้งจีนเป็นผู้รับซื้อและตัวแทนล้งจีนที่เป็นคนไทย โดยการรับซื้อแบบเหมาสวน และแบบที่เกษตรกรเก็บผลผลิตและนำผลผลิตไปขายให้กับล้งจีนที่จุตรับซื้อเองในพื้นที่ นอกจากนี้ เกษตรกรยังมีทางเลือกในการขายลำไยอีกสองทาง คือ การขายให้กับตัวแทนของอินโดนีเซียและเวียดนามเพื่อส่งออก และการขายให้กับตัวแทนจากบ้านธิ จังหวัดลำพูนเพื่อนำไปแปรรูปลำไย

บ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน เป็นแหล่งผลิตลำไยแปรรูปลำไยอบแห้งเนื้อสีทองที่มีชื่อเสียงของจังหวัด การรับซื้อลำไยบ้านธิ จะอิงกับราคาซื้อของล้งจีน โดยตัวแทนชาวไทย จะเข้ามารับข้อมูลการรับซื้อลำไยจากบ้านธิว่า ต้องการผลผลิตจากตำบลแม่บึงจำนวนเท่าใด จากนั้น ตัวแทนจะมาตกลงแบ่งโควตาซื้อให้แก่เกษตรกรที่ต้องการขายลำไยให้บ้านธิว่า หนึ่งสวนจะรับซื้อได้กี่กิโลกรัม ด้วยเหตุผลการจำกัดโควตาการรับซื้อนี้ บ้านธิจึงไม่ใช่ทางเลือกแรกที่เกษตรกรจะขายผลผลิตให้ แต่จะเป็นการขายให้ล้งจีนก่อน เมื่อมีผลผลิตคงเหลือจึงนำมาขายให้ตัวแทนบ้านธิ

“ส่วนใหญ่ถ้ามีลำไยร่วงเยอะก็จะขายให้ 2 ที่คือ ขายให้ล้งจีนกับส่งไปแปรรูปที่บ้านธิ จังหวัดลำพูน หมู่บ้านนี้แปรรูปลำไยกันทั้งหมู่บ้าน มีแรงงาน มีคนคว้านเนื้อลำไย ก็คือเราเหี้ยมเบือสองแคมเพื่อให้ ลำไยมันออกให้หมดและไม่ขาดทุน (Nathaphan Changkhakham, Interviewed, February 6, 2019)

เช่นเดียวกันกับเกษตรกรอีกรายหนึ่งได้เล่าถึง การขายผลผลิตให้บ้านธิ ว่า

“บางทีก็ขายให้บ้านธิ บางเพราะเขาให้ราคาพอๆ กับล้งจีนนะ แต่ว่าเขาจำกัดว่าเราขายได้ประมาณนี้ สองร้อยสามร้อยตระกร้า ขายได้ไม่เยอะ” (Sripan Kanin, Interviewed, February 9, 2019)

การขายลำไยให้กับตัวแทนของอินโดนีเซียและเวียดนามนั้นจะเป็นตัวเลือกการขายลำดับสุดท้าย เนื่องจากอินโดนีเซียและเวียดนามกำหนดราคาซื้อต่ำกว่าล้งจีน และไม่ข้อกำหนดในการพิจารณาสีผิวของเปลือกที่ต้องสวยงาม ดังนั้นการขายให้กับอินโดนีเซียและเวียดนามจึงมักเป็นผลผลิตที่เหลือจากการคัดขายให้กับล้งจีน ส่วนใหญ่เป็นผลผลิตที่ไม่ผ่านมาตรฐานของล้งจีน จึงมาขายให้กับอินโดและเวียดนาม เกษตรกรระบุว่า

“อินโดไม่เน้นผิวคือข้อดีของมัน แต่ลูกต้องโต ราคาต่ำกว่าล้างเงินอยู่ประมาณ 2-3 บาท ตามเกรด เราก็ขายให้ได้ถ้าล้างเงินไม่รับเราก็มายขายให้อินโดแทนดีกว่าทิ้งกำไรขาดทุนไปเฉย ๆ” (Charun Khantha, Interviewed, February 9, 2019)

## **5. ผลกระทบของล้างเงิน: ข้อดีและข้อด้อยในการจำหน่ายกำไรให้ล้างเงิน**

ผลกระทบของล้างเงินที่มีต่อเกษตรกรสวนลำไย สามารถจำแนกได้ 2 ประเภทคือ ผลกระทบต่อเกษตรกรสวนลำไยที่เหมาะสมขายให้ล้างเงินหรือตัวแทนของล้างเงิน และผลกระทบต่อเกษตรกรที่นำผลผลิตไปขายให้ล้างเงินที่จุดรับซื้อ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

### **5.1 ผลกระทบที่มีต่อเกษตรกรสวนลำไยที่เหมาะสมขายให้ล้างเงินหรือตัวแทนของล้างเงิน**

เกษตรกรสวนลำไยที่เหมาะสมขายให้ล้างเงิน แบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ การเหมาะสมที่เกษตรกรเป็นผู้ดูแลสวนลำไยด้วยตนเอง และการเหมาะสมที่ล้างเงินหรือตัวแทนของล้างเงินเป็นผู้ดูแลสวนลำไย ซึ่งมีผลกระทบที่คล้ายกันดังนี้

#### **5.1.1 ผลกระทบด้านบวก**

เกษตรกรสวนลำไยที่เหมาะสมขายให้ล้างเงินหรือตัวแทนของล้างเงินที่เกษตรกรเป็นผู้ดูแลสวนลำไย และที่ล้างเงินหรือตัวแทนของล้างเงินเป็นผู้ดูแลสวนลำไย มีผลกระทบด้านบวกคล้ายกันคือ

**1) เกษตรกรได้รับเงินมัดจำ** เนื่องจากพ่อค้าชาวจีนได้ทำการตลาดเชิงรุก นอกจากการเข้าไปเจรจาทำการเหมาะสมกับเกษตรกรถึงในสวนแล้ว พ่อค้าชาวจีนจะมีการทำสัญญาซื้อขายล่วงหน้าและให้เงินมัดจำร้อยละ 30 ตั้งแต่ผลผลิตยังไม่พร้อมออกสู่ตลาดเพื่อเป็นประกันการรับซื้อผลผลิต การทำสัญญากำหนดราคาตามการตกลงระหว่างผู้ซื้อกับผู้ขาย เกษตรกรสามารถนำ

เงินส่วนนี้ไปบริหารจัดการดูแลผลิตให้มีคุณภาพต่อไป สาเหตุที่ล้งจีนต้องทำสัญญากับเกษตรกรตั้งแต่ผลผลิตยังไม่ออกสู่ตลาดนั้น เกิดจากการที่มีพ่อค้าชาวไทยและต่างประเทศจำนวนมากมีความต้องการลำไย หากทำสัญญาซื้าก็ไม่ได้ลำไยที่มีคุณภาพและเพียงพอต่อความต้องการ เกษตรกรที่เป็นผู้ดูแลสวนลำไย ให้ความเห็นว่า

“ขายแบบเหมาสวน เขาก็จะมาประเมินราคาตั้งแต่มันยังไม่ออกลูกว่า ต้นนี้จะปริมาณเท่าไร มีกี่ต้นก็คูณเข้าไปแล้วเขาก็จะจ่ายเงินสดก่อน 30 เปอร์เซ็นต์ แล้ววันที่มาเก็บผลก็จะจ่ายที่เหลือให้พอได้เงินมาก็เอาเงินนี้แหละไปใช้ลงทุนพวกปุ๋ย สารใส่ลำไย ”  
(Nathaphan Changkhakham, Interviewed, February 6, 2019)

เกษตรกรที่ล้งจีนหรือตัวแทนของล้งจีนเป็นผู้ดูแลสวนลำไย ระบุว่า

“ล้งเขามาซื้อกับเราเขาจะมาดูสวนตอนดอกมันออกแล้วกับแบบออกลูกเล็กๆก็ตกลงกันว่า ราคาไหน เราโอเคไหม เขาโอเคไหม ตามการตกลงกันแล้วก็วางเงินมัดจำให้เรา 30%” (Sa-ngiam Pothinun, Interviewed, February 9, 2019)

**2) ลดภาระเกษตรกรในการจ้างแรงงาน** นอกจากความต้องการลำไยในปริมาณมากแล้ว ล้งจีนยังต้องการให้ผลผลิตที่เก็บเกี่ยวให้มีคุณภาพพร้อมส่งออก ดังนั้น การเหมาสวนให้กับล้งจีนนั้น ล้งจีนจะมีการจัดสรรและบริหารแรงงานที่จะเข้ามาเก็บเกี่ยวผลผลิตเอง จึงลดภาระที่เกษตรกรต้องหาแรงงานเอง เพราะเกษตรกรที่มีสวนขนาดใหญ่มักเกิดปัญหาเรื่องการจัดหาแรงงาน

เพื่อมาเก็บเกี่ยวผลผลิตเนื่องจากต้องการแรงงานจำนวนมาก แรงงานจะต้องเป็นแรงงานที่มีคุณภาพ สามารถจัดการในเรื่องการเก็บเกี่ยวผลผลิตที่เชี่ยวชาญ และรวดเร็วในการคัดแยกผลผลิตลงตะกร้าบรรจุ และต้องแข่งกับเวลาให้ทันต่อการนำผลผลิตไปจำหน่าย เกษตรกรที่เป็นผู้ดูแลสวนลำไย ให้ความเห็นว่า

“เรามีคนของเขามาเก็บ เราไม่ต้องทำอะไรเลยไม่ต้องจ้างคนไม่ต้องขนไปส่ง เขามาเอาเองเก็บเอง คนงานเขามีพร้อม เราก็มายืนดูรอเอาเงินส่วนที่เหลือ เราจะให้หลังเก็บเสร็จ” (Anong Chantasopha, Interviewed, February 3, 2019)

เกษตรกรที่ล้งจิ้นหรือตัวแทนของล้งจิ้นเป็นผู้ดูแลสวนลำไย ให้ความเห็นคล้ายกัน

“พอตอนเก็บลำไยเรามีคนงานของเขา เราก็ไม่ต้องจ้างคนงานไม่ต้องไปส่งเพราะเขามีรถมีคนมาขนไปเองเลย”

(Sa-wing Charoenporn, Interviewed, February 9, 2019)

#### 5.1.1.2 ผลกระทบด้านลบ

เกษตรกรสวนลำไยที่เหมาสวนขายให้ล้งจิ้นหรือตัวแทนของล้งจิ้น ที่เกษตรกรเป็นผู้ดูแลสวนลำไย และที่ล้งจิ้นหรือตัวแทนของล้งจิ้นเป็นผู้ดูแลสวนลำไย มีผลกระทบด้านลบคล้ายกันคือ

1) ราคาขายเหมาสวนล่วงหน้าอาจต่ำกว่าราคาลำไยในช่วงที่มีการซื้อผลผลิต เกษตรกรที่จำหน่ายเหมาสวนไปในช่วงที่ลำไยออกดอกหรือติดผลในระยะเริ่มต้นอาจจะจำหน่ายได้ในราคาที่ต่ำเพราะในขณะที่จำหน่ายนั้นยังไม่ทราบภาวะตลาดและราคาที่แท้จริง กล่าวคือ ในช่วงที่เกษตรกรทำการซื้อ

ขายนั้นเป็นช่วงที่ยังไม่ทราบภาวะตลาดว่าอนาคตข้างหน้าภาวะตลาดจะเป็นเช่นไร รวมไปถึงราคาทางตลาดจะสูงหรือต่ำ การจำหน่ายเหมาสวนเกษตรกรจึงอยู่บนความเสี่ยงและเสียเปรียบเรื่องราคารับซื้อ เนื่องจากการทำสัญญาแล้วไม่สามารถเรียกร้องให้ได้ราคาเท่ากับราคาทางตลาดวันที่ขายได้ เกษตรกรที่เป็นผู้ดูแลสวนลำไย กล่าวว่า

“เราขายเหมาสวนสมมุติว่าเราขายให้เขาแสนเหมาสวนแล้ว ราคาลตลาดช่วงมันออกผลมันขึ้น เราก็ไม่ได้ราคานั้นเราจะได้ราคาที่คุ้มกันไว้แล้ว ถ้าเราเอาไปขายเองอาจจะได้เยอะกว่า” (Sopon Tianjai, Interviewed, February 3, 2019)

ส่วนเกษตรกรที่ล้งจีนหรือตัวแทนของล้งจีนเป็นผู้ดูแลสวนลำไย ให้ความเห็นคล้ายกัน

“บางที่ช่วงราคาลำไยมันขึ้น แต่ว่าเราขายเหมาไปแล้วก็ต้องเป็นราคาที่ทำสัญญากันไว้ แต่ก็มีที่ราคาลตลาดออกแล้วมันต่ำแต่ที่เราขายเหมาได้สูงกว่าก็มี ก็เสี่ยงดวงกันทั้งเราทั้งล้ง” (Sa-wing Charoenporn, Interviewed, February 9, 2019)

**2) ล้งจีนเข้ามาเก็บผลผลิตลำช้ากว่ากำหนด** เนื่องจากล้งจีนมีแรงงานของตนเอง การเก็บผลผลิตเกษตรกรจึงต้องรอให้ล้งนำแรงงานเข้ามาเก็บผลผลิต เกษตรกรระบุว่า ล้งจีนหลายรายเมื่อถึงช่วงที่ต้องมาเก็บเกี่ยวผลผลิตเข้ามาเก็บผลผลิตลำช้า โดยให้เหตุผลว่า ยังเก็บผลผลิตที่อื่นยังไม่เสร็จจึงไม่สามารถเข้ามาเก็บผลผลิตในวันที่กำหนด ส่งผลให้ผลลำไยสุกงอมเปลี่ยนสี ทำให้ลำไยไม่สวยและร่วง ถึงแม้ล้งจะมีการรับซื้อลำไยร่วงด้วย แต่ราคารับซื้อก็จะต่ำกว่า

การจำหน่ายเป็นมัดช่อ ทำให้เกษตรกรเสียเปรียบได้ เกษตรกรไม่สามารถเก็บผลผลิตเองหรือนำไปจำหน่ายให้กับล้งรายอื่นได้ เนื่องจากสัญญาต่อกันอยู่ หากเก็บผลผลิตแล้วนำไปจำหน่ายเอง เกษตรกรจะถูกปรับหลายเท่า เกษตรกรที่เป็นผู้ดูแลสวนลำไย กล่าวว่า

“เวลาเหมาสวนเขาจะเข้ามาดูสวนของเรา ดูผลเล็ก ดูใบแล้วประเมินราคาตกลงกัน จ่ายมัดจำเราแต่บางทีพอถึงเวลาผลลำไยออกเขามาเก็บไม่ตรงเวลาก็ทำให้เราเสียผลผลิต ถึงราคาที่ตกลงจะไม่ได้ลดลง แต่เราก็เสียเปรียบเพราะผลผลิตเราน้อยกว่าเดิมแน่นอน ถ้าเขาเข้ามาเอาตั้งแต่วันที่กำหนดกัน โอกาสที่ลำไยเราจะร่วงหรือน้ำน้อยกว่าอยู่แล้ว ไม่เข้ามาเก็บสามสี่วันลำไยเราก็เปลี่ยนสี ลูกก็เริ่มมีร่วงเน่า”  
(Anong Chantasopha, Interviewed, February 3, 2019)

ส่วนเกษตรกรที่ล้งเงินหรือตัวแทนของล้งเงินเป็นผู้ดูแลสวนลำไย ให้ความเห็นคล้ายกัน คือ

“ตอนเก็บก็เคยเข้ามาเก็บซ้ำทำให้ลำไยร่วงเน่า พอถึงมากก็ไม่อยากเก็บ บอกว่ามันเน่าเสียแบบนี้ เราก็เสียเปรียบ”  
(Sa-ngiam Pothinun, Interviewed, February 9, 2019)

**3) ลำไยหลายสายพันธุ์สูญพันธุ์** ตำบลแม่บั้งในอดีตมีพันธุ์ลำไยหลายสายพันธุ์ แต่การปลูกลำไยในปัจจุบันนิยมปลูกแค่พันธุ์ดอ เนื่องจากลำไยพันธุ์ดอเป็นสายพันธุ์เดียวที่ตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศต้องการและได้ราคาดี ด้วยลักษณะที่มีผลใหญ่ กลมสวย ให้เนื้อเยาะ เม็ดเล็ก หอมหวานรสชาติดี สามารถนำไปแปรรูปได้ ซึ่งแตกต่างจากสายพันธุ์อื่นๆ เช่น ลำไยพันธุ์พื้นเมือง ลำไยกะลา ลำไยเถา ที่มีลักษณะคล้ายกันคือ ผลเล็ก น้ำหนักมาก เนื้อน้อยไม่หวาน

ไม่มีราคา สาเหตุนี้จึงทำให้ความหลากหลายของพันธุ์ลดลงเพราะไม่เป็นที่นิยม นำมาบริโภค เกษตรกรที่เป็นผู้ดูแลสวนลำไย ให้ข้อมูลว่า

“ที่นี่ปลูกเฉพาะพันธุ์อีดอ เพราะเนื้อเยอะเมล็ดเล็กเวลาจีนเอาไปแปรรูปเอาไปอบมันจะยังมีเนื้ออยู่แต่ถ้าพันธุ์อื่นพวกพันธุ์พื้นเมืองกะละ เถา พวกนี้ขายไม่ได้มันเนื้อน้อย เม็ดใหญ่ คนจีนไม่นิยม” (Nathaphan Changkhakham, Interviewed, February 6, 2019)

ส่วนเกษตรกรที่ลี้ยงจีนหรือตัวแทนของลี้ยงจีนเป็นผู้ดูแลสวนลำไย ให้ความเห็นคล้ายกัน คือ

“เราปลูกแต่อีดอขาย พันธุ์อื่นมันขายไม่ได้เนื้อมันไม่เยอะพอจะไปอบได้ กินสดอร่อยอยู่แต่น้ำมันแฉะ ไม่ผิวแห้งเหมือนอีดอ คนเลยไม่ชอบกัน” (Sa-ngiam Pothinun, Interviewed, February 9, 2019)

เกษตรกรสวนลำไยที่เหมาะสมขายให้ลี้ยงจีนหรือตัวแทนของลี้ยงจีนที่ลี้ยงจีนหรือตัวแทนของลี้ยงจีนเป็นผู้ดูแลสวนลำไย มีผลกระทบด้านลบที่แตกต่างจากเกษตรกรที่เป็นผู้ดูแลสวนลำไยเอง คือ **ความเสี่ยงด้านการดูแลสวนลำไย** เนื่องจากลี้ยงจีนเป็นผู้ดูแลสวนลำไยแทนเกษตรกร หากลี้ยงจีนมีประสบการณ์ในการดูแลจัดการทำให้สวนลำไยได้รับการบำรุงรักษาที่ถูกต้องวิธี ก็จะส่งผลให้ต้นลำไยให้ผลผลิตเพิ่มมากขึ้น แต่ในทางกลับกัน หากลี้ยงจีนที่เข้ามาดูแลผลผลิตยังขาดประสบการณ์ในเรื่องของขั้นตอนบำรุงรักษา เช่น ใช้สารเคมีในการบำรุงรักษาผิดวิธี ไม่ว่าจะเป็นการใช้เกินปริมาณ ผสมสารเคมีผิดอัตราส่วน จะส่งผลให้ต้นลำไยเสื่อมโทรมได้ ลำไยในปีนั้นลดลงหรือคุณภาพไม่ได้ตามความต้องการของลี้ยง ซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อเกษตรกรถึงขั้นทำให้ลี้ยงไม่รับซื้อลำไยทั้งหมด และเกษตรกรจะได้รับ

เฉพาะเงินค้ำมัดจำเท่านั้น ในบางกรณีผลกระทบรุนแรงขึ้นทำให้ต้นทุนลำไยเสื่อมโทรมได้รับความเสียหาย เงินมัดจำที่เกษตรกรได้รับอาจต้องนำมาใช้ในการดูแลรักษาฟื้นฟูสภาพสวนลำไยที่ทรุดโทรมหลังการเก็บเกี่ยวแทน

“ข้อดีคือขายเหมาแล้วเขาจะมาดูแลเอง ข้อเสียคือเราไม่รู้ว่าเขาจะดูแลลำไยเราดีไหม ใส่สารอะไรไปบ้าง แล้วพวกปุ๋ย สารที่ใส่ มันเป็นการตกลงกันนะว่า จะเอาสารของใครใส่ แต่อย่างกรณีเราให้เขาเอาสารเอาปุ๋ยมาใส่เอง เขาใส่สารอะไรลงไปบ้างเราไม่รู้” (Sa-ngiam Pothinun, Interviewed, February 9, 2019)

#### 5.1.1.3 ข้อดีและข้อด้อยในการจำหน่ายลำไยแบบเหมาสวนให้ล้งจีน

ข้อดีและข้อด้อยในการจำหน่ายลำไยของเกษตรกรสวนลำไยที่เหมาสวนขายให้ล้งจีนหรือตัวแทนของล้งจีน ที่เกษตรกรเป็นผู้ดูแลสวนลำไยเอง และที่ล้งจีนหรือตัวแทนของล้งจีนเป็นผู้ดูแลสวนลำไย จำแนกได้ดังนี้

- 1) ข้อดีของการจำหน่ายลำไยแบบเหมาสวนให้ล้งจีน คือ
  1. เกษตรกรเป็นผู้ผลิต ไม่ต้องรับภาระในการเก็บเกี่ยว การคัดแยกและการขนส่ง
  2. การเหมาสวนเหมาะสำหรับเกษตรกรที่มีพื้นที่เพาะปลูกขนาดใหญ่ มีผลผลิตจำนวนมาก สามารถจำหน่ายครั้งเดียวได้หมดทั้งสวน
  3. การเหมาสวนเหมาะสำหรับเกษตรกรที่ไม่มีแรงงานรับจ้างเก็บผลผลิต หรือมีแรงงานในครอบครัวไม่เพียงพอที่จะเก็บผลผลิตให้แล้วเสร็จในเวลาจำกัดได้
  4. การเหมาสวนทำให้เกษตรกรมีเงินมัดจำร้อยละ 30 เป็นค่าใช้จ่ายในการดูแลลำไย และค่าใช้จ่ายอื่นๆ ที่จำเป็น ทั้งยังเป็นหลักประกันในการจำหน่ายผลผลิตในอนาคต

5. สำหรับการเหมาสวนที่ล้งจีนหรือตัวแทนของล้งจีนเป็นผู้ดูแลสวนลำไย เกษตรกรไม่ต้องมีภาระในการดูแลสวนลำไยไปจนถึงการเก็บเกี่ยว การคัดแยก และการขนส่ง ทั้งยังเหมาะสมสำหรับเกษตรกรสูงอายุที่ไม่มีบุตรหลานช่วยดูแลสวนลำไย
  6. เกษตรกรสามารถต่อรองราคากับล้งจีนที่ให้ราคาดีที่สุดในขณะนั้นได้
- 2) ข้อดีของการจำหน่ายลำไยแบบเหมาสวนให้ล้งจีน คือ
1. การเหมาสวนเป็นการประเมินราคาผลผลิตล่วงหน้า ซึ่งราคาอาจต่ำหรือสูงกว่าราคาตลาดในช่วงฤดูรับซื้อลำไยประจำปี หากราคาต่ำกว่าราคาตลาด เกษตรกรก็จะเสียผลประโยชน์
  2. การเก็บผลผลิตขึ้นอยู่กับล้งจีน เกษตรกรไม่มีอำนาจต่อรองในการกำหนดวันเก็บผลผลิต เมื่อผลร่วง ไม่ได้คุณภาพตามที่กำหนด เกษตรกรต้องขายในราคาที่ต่ำลง หรือเน่า ก็ไม่สามารถขายได้
  3. เอกสารสัญญาซื้อเหมาสวน ส่วนใหญ่เกษตรกรจะเสียเปรียบ เพราะนอกจากการกำหนดราคาซื้อเหมาสวน และกำหนดรายละเอียดต่างๆ ที่เกษตรกรต้องรับผิดชอบดูแลสวน กำหนดวันใส่สารเร่ง ปุ๋ย และยา และต้องไม่ให้เกิดโรค ห้ามขายลำไยให้พ่อค้ารายอื่น หากทำผิดสัญญาเกษตรกรต้องจ่ายค่าปรับให้ล้ง หากคุณภาพลำไยไม่ได้มาตรฐานต้องปรับราคาเหมาลดลง หรือหากถึงเวลาเก็บผลผลิตแล้วผลผลิตไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่ต้องการ ล้งจีนจะไม่รับซื้อผลผลิต ตรงกันข้ามหากล้งจีนไม่มาเก็บผลผลิตตามกำหนดเวลา เกษตรกรไม่สามารถเรียกร้องค่าเสียหายจากการผิดสัญญาของล้งได้ ดังนั้นจึงควรมีการทำสัญญากลาง ซึ่งเป็นแบบฟอร์มตามข้อกฎหมาย เป็นสัญญาระหว่างล้งกับเกษตรกร โดยมีภาครัฐ

ช่วยดูแล ถ้าฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดผิดสัญญาจะใช้สัญญานี้เป็นหลักในการฟ้องศาล และมีการสำรวจจดทะเบียนล้งลำไยทั้งหมดทุกขนาดในจังหวัด รวมทั้งเกษตรกรผู้ปลูกและผู้เช่าทำสวนลำไย เพื่อเป็นข้อมูลในการจัดทำมาตรฐานของลำไยให้เป็นแบบเดียวกัน เช่น ขนาดของลูกตามเกรด/กิโลกรัม

4. เกษตรกรไม่มีทางเลือกในการจำหน่ายลำไยให้ล้งหรือตัวแทนอื่น หากผลผลิตไม่ได้มาตรฐาน ล้งจึ้นไม่รับซื้อ เกษตรกรต้องหาตลาดขายผลผลิตเอง

## 5.2 ผลกระทบต่อเกษตรกรที่นำผลผลิตไปขายให้ล้งจึ้นที่จู้ดรับซื้อ

### 5.2.1 ผลกระทบด้านบวก

**5.2.1.1 เกษตรกรได้รับเงินสด** การนำผลผลิตไปขายให้กับตัวแทนล้งจึ้น เมื่อมีการประเมินราคาเสร็จแล้ว เกษตรกรจะได้รับเงินสด ณ จู้ดรับซื้อทันที ซึ่งเป็นผลดีต่อเกษตรกร ส่วนราคารับซื้อก็จะขึ้นลงตามสภาวะทางตลาดของแต่ละวัน

“ขายได้เงินสด ได้เงินวันขายเลยวันแต่เราไปก่อนราคาออกมันออก 4 โมงเย็นแต่ไปเที่ยง เขาก็จะให้แต่บิลเรามา ว่าได้กี่โล พอถึง 4 โมง ราคาออกเขาก็จะโอนดั่งให้ ไม่ก็มาเอาดั่งเอง” (Srinuan Kanin, Interviewed, February 6, 2019)

**5.2.1.2 ราคาสั่งขายอาจสูงกว่าราคาที่เหมาสวน** การจำหน่ายเหมาสวนเกษตรกรจึงอยู่บนความเสี่ยงและเสียเปรียบเรื่องราคารับซื้อ เกษตรกรที่จำหน่ายเหมาสวนไปในเวลาที่ลำไยออกดอกหรือติดผลในระยะเริ่มต้นอาจจะจำหน่ายได้ในราคาที่ต่ำเพราะในขณะที่จำหน่ายนั้นยังไม่ทราบภาวะตลาดและ

ราคาที่แท้จริง ส่วนราคาที่ซื้อขายในวันที่ผลผลิตออกมา โดยส่วนใหญ่จะได้ราคาสูงกว่าราคาที่เหมาสวน

“ถ้าเราไปขายเองอาจจะได้เยอะกว่าขายเหมาสวน ในช่วงที่ราคาลำไยมันขึ้น” (Sa-wing Charoenpor, Interviewed. February 9, 2019)

**5.2.1.3 เกษตรกรสามารถเลือกขายให้กับล้งจันทน์พอใจ** เกษตรกรสามารถเลือกล้งที่ตัวเองพึงพอใจ ถึงแม้ว่าการนำผลผลิตไปจำหน่ายให้กับล้งจันทน์ เกษตรกรจะต้องแบกรับภาระในการขนส่งผลผลิต แต่ในขณะที่เดียวกันเกษตรกรสามารถเลือกล้งที่ตัวเองพึงพอใจที่จะจำหน่ายได้โดยพิจารณาจากการซื้อขายที่ตกลงกันได้ง่าย ล้งใดที่เคยทำการค้าขายด้วยกันมาก่อนก็จะนำไปขายให้ที่ล้งนั้น

“มิให้เลือกเยอะมาก ส่วนใหญ่ก็จะขายให้กับล้งที่รู้จักกันเคย ขายให้กันมาก่อน เพราะว่าบางทีเขาก็ให้เงินเพิ่ม บวกให้อีกนิดหน่อย เพราะคุยกันง่ายด้วย” (Srinuan Kanin, Interviewed, February 6, 2019)

## **5.2.2 ผลกระทบด้านลบ**

**5.2.2.1 ราคาตลาดของลำไยไม่คงที่** เนื่องจากการกำหนดราคาซื้อขายของล้งจันทน์ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง ที่สำคัญเช่น ปริมาณผลผลิตที่ออกมาในแต่ละปี ปริมาณความต้องการส่งออกไปยังสาธารณรัฐประชาชนจีนในปีนั้น ขนาดและคุณภาพของลำไยปัจจัย ล้วนแต่เป็นปัจจัยกำหนดราคาในแต่ละวันในการเปิดตลาดรับซื้อ ดังนั้น เกษตรกรจึงไม่มีอำนาจต่อรองที่จะให้ล้งจันทน์รับซื้อในราคาที่เกษตรกรพึงพอใจได้ หากแต่เกษตรกรสามารถทำได้คือ เกษตรกรต้องยกระดับพัฒนา

คุณภาพสวนลำไยของตนเองให้ได้คุณภาพเพื่อการส่งออก จะทำให้เกษตรกรมีรายได้สูงขึ้น

“ราคาลำไยแต่ละวันไม่เหมือนกันนะเราก็ทำอะไรไม่ได้เสียง  
ดวงไปขายเหมือนว่าวันนี้จะได้กิโลละกี่บาท ราคาตามเกรด ตาม  
คุณภาพลำไยเราด้วย ว่าจะได้เท่าไร” (Chalad Chengsiri,  
Interviewed, February 6, 2019)

**5.2.2.2 เกษตรกรไม่สามารถเก็บลำไยไว้จำหน่ายในวันถัดไปหรือในวันที่ดีได้** การเก็บผลผลิตจะเริ่มตั้งแต่เช้าหลังจากนั้นเกษตรกรจะนำผลผลิตขึ้นรถบรรทุกนำไปจุดรับซื้อ เมื่อเก็บผลผลิตลำไยลงจากต้นแล้วลำไยจะมีอายุสั้นไม่สามารถเก็บไว้ได้นาน จำเป็นต้องขายผลผลิตทันทีหลังเก็บผลผลิตเสร็จ เพราะหากเก็บผลผลิตลำไยแล้วไม่ขายทันทีหรือรอขายในวันที่ราคารับซื้อสูงนั้น จะทำให้ลำไยเปลี่ยนสีผิว ลูกช้ำและมีลำไยเน่าเสีย ล้วนแต่เป็นข้อจำกัดที่ล้งเงินไม่รับซื้อ ดังนั้นเมื่อถึงเวลาเก็บผลผลิตแล้วต้องขายออกในวันนั้นทันที

“พอเราตัดลำไยลงตระกร้าเอาไปขายที่ล้งแล้วเราต้องขายทันทีไม่มีเก็บค้างคืนไว้ขายวันอื่นได้ ขายแบบวันต่อวันเลย เพราะว่าลำไยจะเน่าเสีย สีไม่สวยเพราะมันไม่สดแล้ว แล้วล้งเขาจะไม่รับซื้อเพราะลูกมันเน่าปนมา หลังจากเราขายล้งเงินเขาต้องเอาไปทำหลายขั้นตอนนะแบบพวกเอาไปอบแห้ง ฟรีซสด อะไรแบบนี้เพราะเงินต้นทุนจะเน่าเสียเลยไม่ได้ แบบนี้เขาก็ไม่อยากซื้อ เราเลยต้องตัดแล้วต้องขายทันที” (Srinuan Kanin, Interviewed, February 6, 2019)

#### 5.2.2.3 เกษตรกรต้องจ่ายค่าแรงงานเก็บผลผลิตและค่าขนส่งเอง

จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรที่ปลูกผลผลิตเพื่อนำไปขายเองให้กับล้งจีน นอกจากการลงทุนในเรื่องของการดูแลผลผลิตในแต่ละช่วง จนลำไยออกผลพร้อมเก็บผลผลิตเกษตรกรจะต้องเพิ่มค่าใช้จ่ายในการจ้างแรงงาน เพื่อให้แรงงานมาช่วยเก็บผลผลิต แรงงานที่เกษตรกรจ้างมา ส่วนใหญ่จะเป็นชาวบ้านในหมู่บ้านเดียวกันที่รับขึ้นเก็บลำไย และแรงงานต่างด้าว ส่วนราคาจ้างแรงงาน คิดค่าจ้างเก็บกิโลกรัมละ 3 บาท ค่าจ้างต่อคนจะประมาณ 300-400 บาทต่อวัน ขึ้นอยู่กับความสามารถในการเก็บลำไย แรงงานที่จ้างจะต้องเป็นแรงงานที่มีฝีมือในการคัดแยกลำไยมีความเชี่ยวชาญ สามารถเก็บผลผลิตได้รวดเร็ว ใช้เวลาน้อย เก็บผลผลิตได้ดีและจะต้องดูคุณภาพของลำไยเป็นด้วย ไม่เช่นนั้นจุดรับซื้อลำไยจะไม่รับซื้อผลผลิต ก่อนการนำผลผลิตไปขายนั้นจะต้องคัดแยกผลผลิตตามเกรดตามคุณภาพก่อน หลังจากนั้นเกษตรกรต้องขนส่งผลผลิตเองไปยังจุดรับซื้อของล้ง

“จ้างคนงานมาเก็บกิโลละ 3 บาท เราไม่ต้องทำอะไรเลย เขาเก็บจนถึงขึ้นรถให้ แล้วเราก็เอาไปส่งที่ล้งเอง”

(Srinuan Kanin, Interviewed, February 6, 2019.)

#### 5.2.2.4 ลำไยหลายสายพันธุ์สูญพันธุ์ พันธุ์ลำไยที่ชาวสวนนิยมปลูก

จำหน่าย คือ พันธุ์ดอ หรืออีตอ

“เมื่อก่อนก็มีปลูกพันธุ์อื่นอยู่บ้าง แต่ทุกวันนี้ก็ปลูกแต่ลำไยอีตอ เพราะเป็นลำไยพันธุ์เดียวที่เขารับซื้อ เพราะให้เนื้อเยอะกว่าพันธุ์อื่น ก็เลยปลูกแต่พันธุ์อีตอ” (Boonwit Ta-in, Interviewed, February 9, 2019)

### 5.2.3 ข้อดีและข้อด้อยของเกษตรกรที่นำผลผลิตไปขายให้ล้งเงินที่จุดรับซื้อ

ข้อดีและข้อด้อยในการจำหน่ายลำไยของเกษตรกรสวนลำไยที่นำผลผลิตไปขายให้ล้งเงินที่จุดรับซื้อ จำแนกได้ดังนี้

- 1) ข้อดีของการจำหน่ายลำไยให้ล้งเงินที่จุดรับซื้อ คือ
  1. การจำหน่ายลำไยให้ล้งเงินที่จุดรับซื้อ เกษตรกรสามารถเลือกขายให้ล้งที่ตนพอใจได้
  2. การจำหน่ายลำไยให้ล้งเงินที่จุดรับซื้อเหมาะสำหรับเกษตรกรที่มีพื้นที่เพาะปลูกขนาดกลางและขนาดเล็ก มีผลผลิตจำนวนไม่มากนัก สามารถนำไปจำหน่ายได้ด้วยตนเอง
  3. การจำหน่ายลำไยให้ล้งเงินที่จุดรับซื้อเหมาะสำหรับเกษตรกรที่มีแรงงานรับจ้างเก็บผลผลิต หรือมีแรงงานในครอบครัวเพียงพอที่จะเก็บผลผลิตให้แล้วเสร็จในเวลาจำกัดได้
  4. การจำหน่ายลำไยให้ล้งเงินที่จุดรับซื้อ อาจได้ราคาสูงกว่าการจำหน่ายแบบเหมาสวน และได้รับเงินสดในวันที่จำหน่าย
  5. เกษตรกรสามารถดูแลสวนลำไยและผลผลิตให้เป็นไปตามที่ตนต้องการได้
  6. เกษตรกรมีทางเลือกในการขายลำไยที่ไม่เป็นไปตามมาตรฐานการรับซื้อของล้งเงิน โดยสามารถขายให้ตัวแทนบ้านธิ หรือตัวแทนของอินโดนีเซียและเวียดนามได้

- 2) ข้อดีของการจำหน่ายลำไยให้ล้งจีนที่จู้รับซื้อ คือ
  1. การจำหน่ายลำไยให้ล้งจีนที่จู้รับซื้อ อาจได้ราคาต่ำกว่าการจำหน่ายแบบเหมาสวน
  2. เกษตรกรต้องมีเงินทุนสำรองในการดูแลสวนลำไย การจ้างแรงงานเก็บและคัดแยกผลผลิต และการขนส่ง
  3. เกษตรกรต้องมีภาระในการดูแลสวนลำไยไปจนถึงการเก็บเกี่ยว การคัดแยก และการขนส่ง โดยเฉพาะหากเป็นครอบครัวขนาดเล็กที่ไม่มีบุตรหลานช่วยดูแลสวนลำไย หรือเป็นเกษตรกรสูงอายุ จะเป็นภาระมาก

## 6. การปรับตัวของเกษตรกรสวนลำไยจากผลกระทบของล้งจีน

จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรมีการปรับตัวหลายด้าน คือ

**6.1 การปรับตัวด้านคุณภาพลำไย** ลำไยเป็นพืชเศรษฐกิจและสร้างรายได้หลักให้แก่ชุมชนบ้านศรีประดู่ หลังจากทีล้งจีนเข้ามารับซื้อลำไยในราคาที่สูงและปริมาณความต้องการลำไยจำนวนมากทำให้เกษตรกรมีรายได้จากการขายลำไยมากขึ้น แต่ตลาดจีนต้องการลำไยที่มีคุณภาพ เงื่อนไขการรับซื้อของล้งจีน คือ ผลลำไยผิวสวยผิวเกลี้ยงไม่ลาย ลูกใหญ่ขนาดจัมโบ้ ส่งผลให้เกษตรกรแข่งขันในการเพิ่มผลผลิตและพัฒนาลำไยของสวนตนเองให้ได้คุณภาพ

“เราปรับปรุงพันธุ์ลำไยให้มีคุณภาพ ถ้าวิธีไหนดีแล้วก็จะทำแบบนั้นทุกปี ให้ได้ลำไยลูกใหญ่เนื้อเยื่อไม่เป็นเชื้อรา แบบนี้จีนก็จะรับซื้อ” (Sopon Tianjai, Interviewed, February 3, 2019)

**6.2 การปรับตัวในด้านการลดต้นทุน** การจะทำให้ลำไยได้คุณภาพและปริมาณเพิ่มมากขึ้นนั้นต้องใช้ต้นทุนในการบำรุงรักษาลำไยทั้งหมด เช่น การพ่นสารเร่งดอก เร่งผล สารเคมีในการป้องกันแมลง การใส่ปุ๋ยและอื่นๆ ทำให้

เกษตรกรบางรายหันมาทำการผลิตแบบชีวภาพคือการทำฮอร์โมนไข่เร่งดอกเร่งผล เป็นภูมิปัญญาชาวบ้านเป็นการปรับปรุงสูตรแบบเกษตรกรพอเพียงมาใช้กับสวนลำไย ที่ไม่มีสารพิษเจือปน และยังเป็นการทำฮอร์โมนเร่งดอกเร่งผลแบบประหยัดเพื่อลด ต้นทุนการผลิต

“ปัญหาคือมีค่าลงทุนมากเพราะปลูกลำไยต้องดูแลจนออก  
ผลมีใส่สารมีค่าปุ๋ย ค่าแรงงานเก็บ แก้ปัญหาด้วยการหาวิธีลดต้นทุนทำ  
ชีวภาพทำฮอร์โมนไข่เร่งดอกเร่งผล ” (Anong Chantasopha,  
Interviewed, February 3, 2019)

นอกจากนี้ เกษตรกรบางส่วนในอำเภอพร้าวใช้สารชีวภาพ BIO AGRO TECHNOLOGY หรือ เทคโนโลยีสารชีวภาพเพื่อการเกษตรโดยได้นำสารอินทรีย์ชีวภาพที่สกัดจากเศษพืชเศษซากสัตว์ มาใช้ในการพ่นบำรุงต้นพืช ใบพืช ตั้งแต่การแตงกิ่ง จนออกดอก และจนเก็บผลผลิต เศษใบพืชในสวนจะไม่เผาแต่จะใช้ปกคลุมหน้าดินและให้ร่วนซุย โดยใช้สารอินทรีย์ที่พ่นต้นพืชมาหมักและเป็นปุ๋ยบำรุงดินอย่างดีทำให้ได้ผลผลิตที่น่าพอใจมาก ผลตก ลูกใหญ่ เนื้อหนา เปลือกบางเหนียว ออกดอกและออกผลผลิตมากแทบทุกต้น ตรงตามความต้องการของตลาดทั้งในและนอกประเทศ ที่สำคัญ ปลอดภัยไม่มีอันตราย ใช้สารอินทรีย์ชีวภาพพ่นตั้งแต่แตงกิ่งจนถึงเก็บเกี่ยวผลผลิต 7-10 วันครั้ง ใช้เพียง 200-300 ซีซี ต่อน้ำ 200 ลิตร หรือ 20-30 ซีซี ต่อน้ำ 20 ลิตร ก็จะทำให้พืชเจริญเติบโต ใบพืช รากพืช ตลอดจนถึงกิ่งก้าน เกิดความสมบูรณ์ สามารถที่จะผลิตอาหารและสังเคราะห์แสงได้เต็มที่ จึงส่งผลให้ผลผลิตออกดอกผลได้อย่างเต็มที่ (Chiangmai News, 2018)

## 7. สรุปและอภิปรายผล

การศึกษาผลกระทบของล้งจันที่มีต่อเกษตรกรสวนลำไย หมู่บ้านศรีประดู่ ตำบลแม่ปิง อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าผลกระทบด้านบวกต่อ

เกษตรกรสวนลำไยที่เหมาะสมขายให้ล้งจีนหรือตัวแทนของล้งจีน คือ เกษตรกรได้รับเงินมัดจำมาใช้จ่ายก่อน และลดภาระให้กับเกษตรกรในการจ้างแรงงาน ผลกระทบด้านลบ คือ ราคาขายเหมาะสมล่วงหน้าอาจต่ำกว่าราคาลำไยในช่วงที่มีการซื้อผลผลิต ล้งจีนเข้ามาเก็บผลผลิตล่าช้ากว่ากำหนด ลำไยหลายสายพันธุ์สูญพันธุ์และความเสี่ยงด้านการดูแลสวนลำไย ส่วนผลกระทบด้านบวกต่อเกษตรกรที่นำผลผลิตไปขายให้ล้งจีน คือ เกษตรกรได้รับเงินสด ราคาซื้อขายอาจสูงกว่าราคาที่เหมาะสม และเกษตรกรสามารถเลือกขายให้กับล้งจีนที่ตนพอใจ ผลกระทบด้านลบ คือ ราคาลำไยไม่คงที่ เกษตรกรไม่สามารถเก็บลำไยไว้จำหน่ายในวันถัดไปหรือในวันที่ราคาดีได้ เกษตรกรต้องจ่ายค่าแรงงานเก็บผลผลิตและค่าขนส่งเอง และลำไยหลายสายพันธุ์สูญพันธุ์ เกษตรกรมีการปรับตัวในการพัฒนาคุณภาพลำไยให้เป็นที่ตลาดต้องการ และพยายามลดต้นทุนการผลิตให้ต่ำลง

กรณีศึกษานี้แตกต่างไปจากการศึกษาอื่นที่มองว่าล้งจีนผูกขาดการตลาด และกดราคาสินค้า ต่อรองราคาไม่ได้ ในกรณีของบ้านศรีประดู่ ตลาดเดิมถูกผูกขาดจากพ่อค้าคนกลางไทยหรือล้งไทย และไม่สะดวกในการนำผลผลิตไปขาย เมื่อล้งจีนหรือพ่อค้าคนกลางจีนเข้ามา กลับกลายเป็นโอกาสใหม่ที่เกษตรกรมีทางเลือกเพิ่มมากขึ้น เงื่อนไขสำคัญของกรณีศึกษานี้ ที่ยังไม่ไปถึงจุดถูกผูกขาดทางการตลาดโดยกลุ่มล้งจีน พ่อค้าจีน เป็นเพราะกรณีศึกษายังอยู่ในช่วงแรก เกษตรกรยังไม่ได้รับผลกระทบจากการผิดสัญญาไม่รับซื้อผลผลิตของล้งจีน นอกจากการเข้ามาเก็บผลผลิตล่าช้ากว่ากำหนด เกษตรกรที่นำผลผลิตไปจำหน่ายให้ล้งจีนที่จัดรับซื้อ ได้สร้างความสัมพันธ์อันดีกับล้งจีนที่ตนพึงพอใจ ทำให้ได้ราคาที่สูงกว่าเกษตรกรรายอื่น ส่วนเกษตรกรชาวสวนลำไยที่เลือกขายเหมาะสมให้กับล้งจีน โดยให้เหตุผลว่า การขายแบบเหมาะสมสะดวกกว่าการนำผลผลิตไปขายเอง มีเงินมัดจำเพื่อรับประกันการซื้อขาย ลดภาระในการจ้างแรงงาน เพราะล้งจีนมีแรงงานพร้อมเข้ามาเก็บผลผลิต สอดคล้องกับงานวิจัยของ จอห์นนี่ สว่างศรีสกุลพร (Johnny Sawangsriskulpon, 2017) ที่พบว่า เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนบางรายทำการเกษตรมาตั้งแต่รุ่นปู่ย่า จึงมองว่าปลูกเพียงอย่างเดียวขายได้ราคาดี เนื่องจาก

ผู้รับซื้อทุเรียนมารับซื้อถึงในสวน ไม่ต้องยุ่งยากทั้งการเก็บเกี่ยวเอง มาจัดการทำการขายส่งเอง ก็รับเงินค่าปลูกในราคาที่เกษตรกรพึงพอใจ ไม่จำเป็นต้องลงทุนเพื่อนำมาจัดการต่อ ถึงแม้ปัจจุบันล้งจิ้นจะให้ราคารับซื้อสูงซึ่งเป็นผลดีต่อเกษตรกรเพราะช่วยให้เกษตรกรมีตลาดในการรองรับผลผลิต แต่ในขณะเดียวกันหากเกษตรกรไม่ปรับตัว เตรียมความพร้อมและทำความเข้าใจถึงบทบาทในการกำหนดราคาซื้อขายของล้งจิ้นอย่างจริงจัง ล้งจิ้นอาจจะสามารถกดราคารับซื้อและควบคุมการผลิตสินค้าจากเกษตรกรที่เป็นผู้ผลิตและเป็นผู้ขายจนทำให้เกษตรกรเหล่านั้นกลายเป็นแค่แรงงานให้กับล้งจิ้น ทั้งที่พื้นที่ในการเพาะปลูกเป็นที่ดินของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพรชกร มั่นกิจ (Patsakorn Munkit, 2017) ที่พบว่าเกษตรกรชาวสวนสามารถได้รับเงินสดและมีทางเลือกในการขายผลผลิตได้มากขึ้นและส่งผลต่อเศรษฐกิจการส่งออกของผลไม้ไทย ส่งผลให้ราคาผลไม้ดีขึ้น แต่ในระยะยาวเกิดการผูกขาดในเรื่องราคาสินค้า เนื่องจากเกษตรกรจะไม่สามารถต่อรองราคาสินค้าของตนเองได้ เนื่องจากได้มีการทำสัญญาซื้อไว้ล่วงหน้ากับล้งจิ้นแล้ว อย่างไรก็ตาม การขายเหมาสวนให้กับล้งจิ้นเกษตรกรก็ยังคงอยู่ในสถานะเสี่ยงเกษตรกรมักจะพบปัญหาในเรื่องของการดูแลผลผลิต ที่เกิดจากล้งจิ้นเข้ามาดูแล หากแต่ล้งจิ้นยังขาดประสบการณ์ในเรื่องของขั้นตอนบำรุงรักษา ทำให้ต้นลำไยเสื่อมโทรม คุณภาพลำไยไม่ได้ตามความต้องการของล้ง ซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อเกษตรกรทำให้ล้งไม่รับซื้อลำไยทั้งหมด ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สารอจัย ธรรมรักษ์ (Sarote Thammarak, 2016) ที่พบว่า การดำเนินการของกลุ่มทุนจีนจะทำให้เกิดผลกระทบทำให้อำนาจต่อรองของเกษตรกรในพื้นที่ลดน้อยลง ในกรณีที่ผลไม้ที่มีการตกลงรับซื้อไว้ล่วงหน้าไม่ได้มาตรฐานทางฝ่ายจิ้นจะปฏิเสธการซื้อ

ในส่วนราคารับซื้อแบบการขายเหมาสวนนั้น ราคาขายเหมาสวนล่วงหน้าอาจต่ำกว่าราคาลำไยในช่วงที่มีการซื้อผลผลิต เพราะในขณะที่ขายนั้นยังไม่ทราบภาวะตลาดและราคาที่แท้จริง การขายเหมาสวน เกษตรกรจึงอยู่บนความเสี่ยงและเสียเปรียบเรื่องราคารับซื้อ เนื่องจากการทำสัญญาแล้วไม่สามารถเรียกร้องให้ได้ราคาเท่ากับราคาทางตลาดได้ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยูวันดา

ไกรรอด (2556) ที่พบว่า การรับซื้อลำไยเป็นการรับซื้อล่วงหน้าก่อนที่จะจำหน่าย อาจเสียโอกาสในการได้รับราคาที่สูงกว่าการขายลำไยตั้งแต่ต้นดอกหรือตั้งแต่ผลผลิตยังไม่ออกเป็นความเสี่ยงของเกษตรกรที่ผลผลิตจะออกไม่ตรงตามสัญญาที่เป็นลายลักษณ์อักษรที่ได้วางเงินมัดไว้ อาจทำให้เกษตรกรเป็นหนี้ได้เกษตรกรควรมีการวางแผนในการใช้เงินที่ดีเกษตรกรที่ปลูกผลผลิตเพื่อนำไปขายเองให้กับล้งจีน นอกจากการลงทุนในเรื่องของการดูแลผลผลิตในแต่ละช่วงตลอดจนลำไยออกผลพร้อมเก็บผลผลิตเกษตรกรจะต้องเพิ่มค่าใช้จ่ายในการจ้างแรงงานเข้ามา เพื่อให้แรงงานมาช่วยเก็บผลผลิต ก่อนการนำผลผลิตไปขายนั้นจะต้องคัดแยกผลผลิตตามเกรดตามคุณภาพก่อน แรงงานที่จ้างจะต้องเป็นแรงงานที่มีฝีมือในการคัดแยกลำไยที่เสียหายใช้เวลาเก็บผลผลิตได้รวดเร็ว ในการเก็บผลผลิตได้ดีและจะต้องดูคุณภาพของลำไยเป็นด้วยไม่เช่นนั้นจุดรับซื้อลำไยจะไม่รับซื้อผลผลิต สอดคล้องกับงานวิจัยของ ยูวันดา ไกรรอด (Yuwanda Krairod, 2016) ที่พบว่า ปัญหาทางด้านแรงงานส่วนใหญ่เป็นแรงงาน ต่างด้าว มีอุปสรรคเรื่องการสื่อสารในการทำงานที่ต้องใช้แรงงานจำนวนมากทำให้การดูแลตรวจตราไม่ทั่วถึงอาจเกิดความผิดพลาดเรื่องคุณภาพ การเข้ามาของล้งจีนเพื่อรับซื้อผลผลิตในภาคเกษตรกรรมนั้นไม่ใช่เรื่องใหม่ของประเทศไทย ล้งจีนเข้ามาพร้อมกับวิธีการรับซื้อโดยการเหมาสวนล่วงหน้ากับเกษตรกรโดยตรง และยังมีการวางเงินมัดจำเพื่อรับประกันการซื้อขาย แต่ในปัจจุบันพบว่าพัฒนาการของล้งจีนคือ มีการซื้อเหมาสวนแล้วเข้ามาดูแลผลผลิตเอง เปรียบได้กับการเช่าสวนลำไย เกษตรกรมีความสะดวกสบายไม่ต้องลงทุนใด ๆ ก็ได้รับเงิน หากเป็นเช่นนี้การค้าไทยในภาคเกษตรกรรมอาจประสบปัญหาวิกฤตได้ในอนาคต

## Reference

- Boonyarit Tulapanpong. 2012. **The price of longan is likely to be good this year, satisfying farmers.** 2019.  
[http://newmediachannel.blogspot.com/2012/07/blog-post\\_18.html](http://newmediachannel.blogspot.com/2012/07/blog-post_18.html). 21 December. (in Thai)
- Chiangmai News. 2018. **Stunned Longan Size as Big as 10 Baht Coin. Phrao District, Chiangmai Province.** 2019.  
<https://www.chiangmainews.co.th/page/archives/793743.25>  
February. (in Thai)
- Information Technology and Communication, Department of Agricultural Extension. 2017. **2016 Longan.** 2019.  
<http://www.agriinfo.doe.go.th/year60/plant/rortor/fruit2/longan.pdf>. 25 February. (in Thai)
- Information Technology and Communication, Department of Agricultural Extension. 2018. **2017 Chiangmai Province.** 2019.  
<http://www.agriinfo.doe.go.th/year61/province/july61/reg6/chiangmai.pdf>. 2019.25 March. (in Thai)
- Johny Sawangrisakulpon. 2017. **A Study of Relationship between Durian Agriculturalists and Durian Trader's Warehouses and Chinese Traders in Chanthaburi Province.** Thesis of M.B.A.: Burapha University. (in Thai)
- Maepang Sub-district Municipality. 2019. **Basic Information and General Situation.**  
[http://www.maepang.go.th/index.php?\\_mod=ZGL5&type=Mg](http://www.maepang.go.th/index.php?_mod=ZGL5&type=Mg).  
27 February. (in Thai)

- Patsakorn Munkit. 2017. **Administration and Management Approaches to Thai Fruits Collecting a Case Study of Chinese Traders (Lhong)**. Center for Research and Development, Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives. 2019.  
<https://dspace.tarr.arda.or.th/bitstream/handle/6622815955/26166/แนวทางการบริหารการจัดการรวบรวมผลไม้ไทย%20กรณีศึกษา%20ล้งจีน.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. 27 February. (in Thai)
- Phrao District Agricultural Office. 2011. **Phrao District Agricultural Information Year 2010/2011**. 2019.  
<http://phrao.chiangmai.doe.go.th/index3.htm>. 27 February. (in Thai)
- Sarote Thammarak. 2016. **Role Expanding of Chinese Investor Group that Affects Thai Economy**. Individual Study of Diplomatic Administrator: Devawongse Varopakarn Institute of Foreign Affairs.
- Sunetra Chanthaburi. 2016. **Special Article**. 2019.  
[http://www.asean thai.net/mobile\\_detail.php?cid=4&nid=5791](http://www.asean thai.net/mobile_detail.php?cid=4&nid=5791). 27 February. (in Thai)
- Yuwanda Krairod. 2016. **Analysis of Export Value Chain of Longan to People's Republic of China: A Case Study of Chanthaburi**. Thesis of M.Sc.: Burapha University. (in Thai)

### Interview

Anong Chantasopha. Longan Farmer. Interviewed. February 3, 2019.

Boonwit Ta-in. Longan Farmer. Interviewed. February 9, 2019.

Charun Khantha. Longan Farmer. Interviewed. February 9, 2019.

Chalad Chengsiri. Longan Farmer. Interviewed. February 6, 2019.

Nathaphan Changkhaokham. Longan Farmer. Interviewed. February 6, 2019.

Sa-ngiam Pothinun. Longan Farmer. Interviewed. February 9, 2019.

Sa-wing Charoenporn. Longan Farmer. Interviewed. February 9, 2019.

Sopon Tianjai. Longan Farmer. Interviewed. February 3, 2019.

Srinuan Kanin. Longan Farmer. Interviewed. Interviewed, February 6, 2019

Sripan Kanin. Longan Farmer. Interviewed. February 9, 2019.